

30.05.2002. likums "Militārā dienesta likums" ("LV", 91 (2666), 18.06.2002.) [spēkā ar 01.07.2002.] ar grozījumiem:

- 19.12.2002. likums ("LV", 189 (2764), 28.12.2002.) [spēkā ar 01.01.2003.]
- 12.06.2003. likums ("LV", 99 (2864), 03.07.2003.) [spēkā ar 17.07.2003.]
- 10.06.2004. likums ("LV", 101 (3049), 29.06.2004.) [spēkā ar 13.07.2004.]
- 17.03.2005. likums ("LV", 52 (3210), 01.04.2005.) [spēkā ar 15.04.2005.]
- 08.06.2006. likums ("LV", 95 (3463), 20.06.2006.) [spēkā ar 04.07.2006.]
- 29.03.2007. likums ("LV", 62 (3638), 17.04.2007.) [spēkā ar 01.05.2007.]
- 20.12.2007. likums ("LV", 2 (3786), 04.01.2008.) [spēkā ar 18.01.2008.]
- 20.11.2008. likums ("LV", 191 (3975), 09.12.2008.) [spēkā ar 01.01.2009.]
- 12.12.2008. likums ("LV", 200 (3984), 23.12.2008.) [spēkā ar 01.01.2009.]
- 12.06.2009. likums ("LV", 97 (4083), 26.06.2009.) [spēkā ar 01.07.2009.]
- 18.06.2009. likums ("LV", 102 (4088), 02.07.2009.) [spēkā ar 16.07.2009.]

Redakcijas: [01.07.2002] [01.01.2003] [17.07.2003] [13.07.2004] [15.04.2005] [04.07.2006]
[01.05.2007] [18.01.2008] [01.01.2009] [01.07.2009] [**16.07.2009**]

Redakcija uz 16.07.2009.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts
prezidents izsludina šādu likumu:

Militārā dienesta likums

I nodaļa Vispārīgie noteikumi

1.pants. Likuma mērķis

Šā likuma mērķis ir vienotas militārā dienesta gaitas nodrošināšana Nacionālajos bruņotajos spēkos.
(29.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

2.pants. Likumā lietotie termini

Likumā ir lietoti šādi termini:

1) **militārais dienests** — valsts dienesta veids valsts aizsardzības jomā, kuru pilda karavīrs un kurš ietver aktīvo dienestu un dienestu Nacionālo bruņoto spēku rezervē;

2) **aktīvais dienests** — militārā dienesta tieša izpilde karavīra statusā, kas ietver profesionālo dienestu, militārā dienesta tiešu izpildi mobilizācijas gadījumā un rezerves karavīru militārās mācības;

2¹) **dienests Nacionālo bruņoto spēku rezervē** — rezerves karavīram noteikto pienākumu izpilde;

3) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*

4) **profesionālais dienests** — militārais dienests, kuru Latvijas pilsonis pilda brīvprātīgi saskaņā ar profesionālā dienesta līgumu, kas noslēgts starp viņu un Aizsardzības ministriju;

5) **karavīrs** — Latvijas pilsonis, kas pilda aktīvo dienestu un kam piešķirta militārā dienesta pakāpe (turpmāk arī — dienesta pakāpe);

6) **karavīra statuss** — karavīra tiesiskais stāvoklis, pildot aktīvo dienestu;

7) **rezerves karavīrs** — Latvijas pilsonis, kas pēc atvaļināšanas no profesionālā dienesta (līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim — aktīvā dienesta un ierindas dienesta) pilda dienestu Nacionālo bruņoto spēku rezervē;

7¹) **rezervists** — Latvijas pilsonis, kas ieskaitīts Nacionālo bruņoto spēku rezervē un mobilizācijas gadījumā var tikt iesaukts aktīvajā dienestā;

8) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*

9) **virsnieks** — karavīrs, kuram ir leitnanta vai augstāka militārā dienesta pakāpe;

10) **virsnieks speciālists** — virsnieks, kuram ir akadēmiskā vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība attiecīgajā specialitātē un kurš apguvis virsnieka speciālista pamatkursu Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā vai citu tam pielīdzinātu kursu;

11) **klausītājs** — virsnieks, kas militārajā izglītības iestādē klātienē paaugstina savu kvalifikāciju;

12) **vienība** — militārais formējums, kuram ir patstāvīga vadība un apstiprināts štats;

13) **apakšvienība** — militārais formējums vienības sastāvā;

14) **garnizons** — vienību kopums, kas pastāvīgi vai uz laiku izvietots noteiktā administratīvajā teritorijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004., 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

3.pants. Karavīru sastāvs

(1) Karavīri (rezerves karavīri) iedalāmi virsnieku, instruktoru un kareivju sastāvā.

(2) Virsnieku sastāvu iedala jaunākajos, vecākajos un augstākajos virsniekos.

(3) *(Izslēgta ar 12.06.2003. likumu.)*

(4) Instruktoru sastāvu iedala jaunākajos, vecākajos un augstākajos instruktoros.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003. un 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

4.pants. Karavīra zvērests

(1) Visi karavīri dod zvērestu:

"Es, Latvijas karavīrs, apzinoties atbildību savas tautas un likuma priekšā, apsolos un zvēru:

— būt uzticīgs Latvijas Republikai, tās Satversmei un likumīgajai valdībai,

— netaupot spēkus, veselību un dzīvību, sargāt Latvijas valsti un tās neatkarību,

— pēc labākās sirdsapziņas veikt man uzticētos karavīra pienākumus,

— bez ierunām pakļauties militārajai disciplīnai, vienmēr pildīt savu priekšnieku pavēles un rīkojumus atbilstoši Latvijas Republikas likumiem."

(2) Zvēresta došanas kārtību nosaka vienības komandieris atbilstoši Militārā dienesta iekārtas reglamentam.

(3) Līdz zvēresta došanai karavīru nedrīkst iesaistīt kaujas uzdevumu izpildē, kaujas dežūrā un sardzē, kā arī viņam nevar piemērot disciplinārsodu — arestu. Karavīru var nosūtīt mācīties vai pildīt citus militārus uzdevumus uz ārvalstīm vienīgi pēc karavīra zvēresta došanas.

5.pants. Karavīra statuss

(1) Latvijas pilsonis karavīra statusu iegūst, sākdams pildīt aktīvo dienestu, un to zaudē, beigdams pildīt aktīvo dienestu.

(2) Karavīram izsniedz karavīra dienesta apliecību. Karavīra dienesta apliecības saturu, tās izsniegšanas un lietošanas kārtību nosaka aizsardzības ministrs.

(3) Latvijas karavīram, kas dienesta pienākumus pilda citas valsts teritorijā, statusa īpatnības konkrētajā valstī nosaka ar starptautiskajiem līgumiem un citiem normatīvajiem aktiem atbilstoši konkrētajai situācijai.

(4) Gūstā saņemtam vai internētam karavīram saglabājas karavīra statuss. Ministru kabinetam un augstākajai militārajai vadībai jāveic pasākumi šā karavīra atbrīvošanai.

6.pants. Militārā disciplīna

(1) Militārā disciplīna ir katram karavīram normatīvajos aktos un ar komandiera (priekšnieka) pavēlēm noteiktās kārtības ievērošana militārā dienesta izpildē.

(2) Katrs karavīrs par militārās disciplīnas ievērošanu atbild personiski. Karavīra izdarītos pārkāpumus izskata likumā, Karavīru militārās disciplīnas reglamentā un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

II nodaļa

Karavīra pienākumi un tiesības

7.pants. Karavīra vispārīgais pienākums

(1) Karavīra pienākums ir pildīt militāro dienestu saskaņā ar normatīvajiem aktiem un komandiera (priekšnieka) pavēlēm.

(2) Karavīram bez ierunām jāpilda komandiera (priekšnieka) likumīgās pavēles.

8.pants. Komandiera (priekšnieka) vispārīgie pienākumi

(1) Komandiera (priekšnieka) pienākums ir nodrošināt pakļautās vienības (apakšvienības) sagatavotību, kaujas un mobilizācijas gatavību, kaujas uzdevumu veiksmīgu izpildi, kaujas apmācību, drošības prasību ievērošanu, personālsastāva audzināšanu un izglītošanu, disciplīnu, atbilstošu medicīnisko, sociāli tiesisko un sadzīves normu ievērošanu, kā arī citu normatīvajos aktos paredzēto prasību izpildi.

(2) Komandiera (priekšnieka) pienākums ir nodrošināt pakļautās vienības (apakšvienības) karavīru tiesību ievērošanu.

(3) Komandierim (priekšniekam) nav tiesību dot karavīram pavēles un uzdevumus, kas nav saistīti ar militārā dienesta pienākumu izpildi vai ir pretlikumīgi.

9.pants. Militārā dienesta izpilde

(1) Militārā dienesta izpilde ir:

- 1) militārajos reglamentos un citos normatīvajos aktos noteikto pienākumu izpilde;
- 2) komandiera (priekšnieka) pavēles izpilde;
- 3) citāda normatīvajos aktos paredzētā karavīru darbība sabiedrības un valsts interesēs.

(2) Ministru kabinets nosaka:

1) *(izslēgts ar 12.06.2003. likumu);*

2) *(izslēgts ar 10.06.2004. likumu);*

3) karavīru disciplināro atbildību — Karavīru militārās disciplīnas reglamentā.

(3) Militārā dienesta iekārtas reglamentu, kas nosaka karavīru savstarpējās attiecības, karavīru vispārīgos pienākumus un amatpersonu pienākumus, aktīvā dienesta izpildes kārtību un vienību (apakšvienību) iekšējo kārtību, Garnizona reglamentu, kas nosaka garnizona organizāciju un dienesta izpildi, un Sardzes (apsardzes) reglamentu, kas nosaka sardzes (apsardzes) organizāciju un dienesta izpildi, kā arī citus reglamentus, kas nosaka militārā dienesta izpildi, apstiprina aizsardzības ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

10.pants. Karavīra vispārīgās tiesības

(1) Karavīrs ir valsts aizsardzībā. Viņa dzīvību, brīvību, godu un cieņu aizsargā likums.

(2) Karavīram ir tiesības būt par biedru tādās sabiedriskajās organizācijās, kurām nav politiska rakstura, kā arī dibināt karavīru sabiedriskās organizācijas un piedalīties citos nepolitiskos pasākumos, ja šāda darbība netraucē dienesta pienākumu izpildi.

(3) Karavīriem ir tiesības katrā vienībā no sava vidus izvirzīt pārstāvi karavīru interešu aizstāvēšanai un sadzīves jautājumu risināšanai attiecībās ar vienības komandieri (priekšnieku) un augstākām amatpersonām. Karavīru pārstāvis savas pilnvaras realizē aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(4) Karavīram ir tiesības pārsūdzēt tiesā attiecībā uz viņu pieņemtos amatpersonu lēmumus, ja tie nepamatoti ierobežo viņa tiesības vai aizskar viņa godu un cieņu un ja viņš ir izmantojis visas iespējas apstrīdēt lēmumu pakļautības kārtībā augstākām amatpersonām, ieskaitot aizsardzības ministru.

(5) Dienesta sūdzību iesniegšanas un izskatīšanas kārtību nosaka Militārā dienesta iekārtas reglaments.

11.pants. Karavīra tiesības iegūt izglītību

(1) Karavīrs var iegūt izglītību valsts un ārvalstu militārajās izglītības iestādēs un profesionālās kvalifikācijas apgušanas un paaugstināšanasursos.

(2) Karavīru aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā var nosūtīt mācīties uz civilo izglītības iestādi, ja viņa amata pienākumu pildīšanai nepieciešama speciāla izglītība. Ar karavīra apmācību saistītos izdevumus sedz no šim mērķim paredzētajiem budžeta līdzekļiem.

(3) Profesionālā dienesta karavīrs ar vienības komandiera (priekšnieka) atļauju var mācīties civilajās izglītības iestādēs arī pēc savas iniciatīvas.

12.pants. Karavīra tiesības uz darbu

(1) Karavīrs ir valsts aizstāvis, un tiesības uz darbu viņš realizē, pildot militāro dienestu.

(2) Uz karavīru neattiecas darba tiesiskās attiecības reglamentējošo normatīvo aktu normas, izņemot normas, kuras nosaka atšķirīgas attieksmes aizliegumu un tiesības, kas pienākas grūtniecēm un sievietēm, kuras baro bērnu ar krūti, un sievietēm pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, ciktāl tas nav pretrunā ar šajā likumā noteikto.

(3) Karavīra dienesta dienas ilgums ir atkarīgs no dienesta nepieciešamības. Detalizētu dienesta pienākumu izpildes un atpūtas laika sadali un tās nosacījumus paredz Militārā dienesta iekārtas reglaments un uz tā pamata izdotās pavēles.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

13.pants. Karavīra tiesības pielietot dienesta šaujamieroci

(1) Karavīram ir tiesības glabāt un nēsāt dienesta šaujamieroci aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(2) Miera laikā karavīram ir tiesības pielietot dienesta šaujamieroci likumos un militārajos reglamentos noteiktajos gadījumos un kārtībā.

(3) Šaujamieroča pielietošana ir mērķtiecīgs šāviens.

(4) Karavīrs, pildot dienesta pienākumus, ir tiesīgs pielietot dienesta šaujamieroci galējas nepieciešamības situācijā, lai:

1) aizsargātu citas personas un sevi no uzbrukuma, kas reāli apdraud dzīvību vai var nodarīt kaitējumu veselībai, novērstu mēģinājumu vardarbīgi iegūt dienesta šaujamieroci;

2) atbrīvotu ķīlniekus;

3) atvairītu uzbrukumu apsargājamai personai vai objektam;

4) aizturētu personu, kas izrāda bruņotu pretošanos vai ir pārsteigta smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanas brīdī, vai izbēgusi no ieslodzījuma vietas, kā arī lai aizturētu apbruņotu personu, kas atsakās izpildīt likumīgu prasību nodot ieroci vai sprāgstvielas;

5) apturētu transportlīdzekli, nodarot tam bojājumus, ja tā vadītājs ar savu rīcību rada reālus draudus apsargājamo un citu personu dzīvībai un veselībai un nepakļaujas karavīra prasībai apstādināt transportlīdzekli un ja nav citas iespējas viņu aizturēt;

6) padarītu nekaitīgu dzīvnieku, kas apdraud cilvēka dzīvību un veselību.

(5) Karavīrs dienesta šaujamieroci var izmantot, lai izdarītu brīdinājuma šāvienu, dotu trauksmes signālu vai izsauktu palīdzību.

(6) Pirms šaujamieroča pielietošanas jābrīdina par nodomu to darīt. Ja nepieciešams, var izdarīt arī brīdinājuma šāvieni.

(7) Bez brīdinājuma dienesta šaujamieroci var pielietot, ja:

1) uzbrukums ir pēkšņs vai uzbrukumā pielieto ieročus, kaujas tehniku vai jebkura veida mehāniskos transportlīdzekļus;

2) tas nepieciešams ķīlnieku atbrīvošanai.

(8) Aizliegts pielietot vai izmantot dienesta šaujamieroci, ja pielietošanas vai izmantošanas dēļ var ciest citas personas.

(9) Karavīram ir tiesības izvilkt dienesta šaujamieroci un sagatavot to šaušanai, ja viņš uzskata, ka konkrētajā situācijā ir iespējama tā pielietošana vai izmantošana. Ja aizturētā persona tīšām izdara negaidītas kustības vai citas bīstamas darbības, ko karavīrs var saprast kā vardarbības mēģinājumu, vai mēģina tuvojies karavīram tuvāk par viņa norādīto attālumu, karavīram ir tiesības pielietot dienesta šaujamieroci saskaņā ar šo likumu.

(10) Visos dienesta šaujamieroča pielietošanas un izmantošanas gadījumos karavīram jādara viss iespējamais, lai garantētu citu personu drošību, kā arī lai sniegtu nepieciešamo medicīnisko palīdzību cietušajiem. Par katru dienesta šaujamieroča pielietošanas gadījumu karavīram nekavējoties pakļautības kārtībā jāpaziņo vienības komandierim (priekšniekam), kurš par notikušo nekavējoties paziņo militārajai policijai, bet, ja negadījuma rezultātā iestājusies cilvēka nāve, arī prokuratūrai.

(11) Šā panta pirmās līdz desmitās daļas noteikumi neattiecas uz kaujas uzdevumu veikšanu bruņotā konfliktā. Veicot kaujas uzdevumu bruņotā konfliktā, karavīram jāievēro starptautisko tiesību noteikumi par ieroču pielietošanu šādā konfliktā.

14.pants. Karavīra tiesības lietot fizisko spēku un speciālos līdzekļus

(1) Karavīrs, pildot dienesta pienākumus, ir tiesīgs lietot fizisko spēku, speciālos cīņas paņēmienus, roku dzelžus, durkļus, dunčus, zobenus, sasiešanas līdzekļus, stekus, asaras izraisošas vielas, speciālas krāsvielas, psiholoģiskas iedarbības gaismas un skaņu ierīces, ierīces likumpārkāpēju ieņemto telpu atvēršanai, šķēršļu sagraušanas un transporta piespiedu apstādināšanas līdzekļus, ūdensmetējus, helikopterus un citus speciālos transportlīdzekļus un citas ierīces un paņēmienus atbilstoši draudam un situācijai, kā arī dienesta suņus, ja tas nepieciešams, lai:

1) atvairītu uzbrukumu apsargājamām personām un objektiem, karavīriem vai citām personām, kas pilda valsts dienesta pienākumus, vai atbrīvotu apbruņotu personu ieņemtos objektus;

2) atbrīvotu ķīlniekus;

3) savaldītu aizturētās personas, ja tās nepakļaujas vai pretojas, un pārtrauktu ļaunprātīgu nepakļaušanos likumīgām prasībām, kuras izvirzījis karavīrs, pildot dienesta pienākumus.

(2) Speciālo līdzekļu veidu, fiziskā spēka un speciālo līdzekļu lietošanas intensitāti nosaka, ņemot vērā konkrēto situāciju, pārkāpuma raksturu un pārkāpēja individuālās iezīmes, maksimāli ierobežojot šo līdzekļu nodarīto kaitējumu.

(3) Ja fiziskā spēka vai speciālo līdzekļu lietošanas dēļ ir cietušie, karavīra pienākums ir nekavējoties sniegt tiem medicīnisko palīdzību un par to pakļautības kārtībā paziņot vienības komandierim (priekšniekam), kurš par notikušo nekavējoties paziņo militārajai policijai, bet, ja negadījuma rezultātā iestājusies cilvēka nāve, arī prokuratūrai. Par visiem fiziskā spēka un speciālo līdzekļu lietošanas gadījumiem karavīram jāpaziņo tuvākajam tiešajam priekšniekam.

(4) Karavīrs miera laikā, pildot aktīvo dienestu ikdienas režīmā, ir tiesīgs glabāt, nēsāt un lietot speciālos līdzekļus aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

15.pants. Aizliegumi karavīram

(1) Karavīram ir aizliegts:

- 1) veikt politisko darbību, pievienoties arodbiedrībām, organizēt streikus un piedalīties tajos;
- 2) savienot militārā dienesta pildīšanu ar citu amatu vai darbu, kas nav atļauts ar likumu;
- 3) būt par citas personas pārstāvi lietās, kas ir saistītas ar vienību (iestādi), kurā viņš ieņem amatu;
- 4) piedalīties personiski vai ar citas personas starpniecību darījumos, kurus noslēdzot vai izpildot viņš var prettiesiski izmantot savu dienesta stāvokli vai nonākt interešu konfliktā.

(2) Karavīram nav tiesību atteikties no militārā dienesta izpildes reliģisku motīvu dēļ, kā arī izmantot dienesta stāvokli reliģiskās pārliecības uzspiešanai citiem.

(3) Karavīra privātīpašums un tā pārvaldīšana nav par šķērslī vai kavēkli militārā dienesta izpildei vai viņa pārvietošanai no vienas vienības uz citu vienību.

III nodaļa

Vienību personālsastāva komplektēšana

16.pants. Komplektēšanas pamatprincipi

(1) Vienības miera laikā komplektē no Latvijas pilsoņiem, kas:

- 1) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu)*;
- 2) pieņemti profesionālajā dienestā;
- 3) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu)*;
- 4) pieņemti darbā par militārajiem darbiniekiem;
- 5) pieņemti darbā štatā paredzētajos civilajos amatos.

(2) Militārajā dienestā nevar iesaukt un nevar pieņemt Latvijas pilsoni, kas:

- 1) ir sodīts par noziedzīgu nodarījumu;
- 2) ir aizdomās turētais, apsūdzētais vai tiesājamais;
- 3) neatbilst dienestam veselības stāvokļa dēļ;
- 4) ir vai ir bijis PSRS, Latvijas PSR vai kādas ārvalsts drošības dienesta, izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta štata vai ārštata darbinieks, aģents, rezidents vai konspiratīvā dzīvokļa turētājs.

(3) Karavīru individuālo un statistisko uzskaiti veic aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(4) Karavīra aktīvais dienests sākas ar dienu, kad viņš ieskaitīts vienības personālsastāvā, un

izbeidzas ar dienu, kad viņš izslēgts no vienības personālsastāva.
(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

17.pants. Iesaukšana obligātajā aktīvajā militārajā dienestā

(Izslēgts ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

17.¹ pants. Jaunatnes izglītošana valsts aizsardzības jomā

(1) Jaunieši vecumā līdz 18 gadiem var brīvprātīgi iesaistīties jaunsardzē, kuras mērķis ir jaunatnes izglītošana valsts aizsardzības jomā, pilsoniskās apziņas un patriotisma veicināšana. Jaunsardzes nolikumu pēc saskaņošanas ar Izglītības un zinātnes ministriju apstiprina aizsardzības ministrs. Jaunsardzes nolikums paredz kārtību, kādā jaunatne izglītojama valsts aizsardzības jomā, un šīs izglītošanas nosacījumus. Jaunsardzes mācību procesu organizē Aizsardzības ministrijas padotībā esoša valsts iestāde — Jaunsardzes centrs.

(2) Latvijas pilsoņi, kas iegūst izglītību akreditētā augstskolā un iestājušies Zemessardzē, var apgūt speciālu militārās apmācības kursu Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(29.03.2007. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

18.pants. Karavīru komplektēšana militārajās izglītības iestādēs

(1) Militārajās izglītības iestādēs uzņem Latvijas pilsoņus, kas ir sasnieguši 18 gadu vecumu un ieguvuši vismaz vidējo izglītību.

(2) Militārajās izglītības iestādēs jaunākā štāba virsnieka kursā un vecākā štāba virsnieka kursā uzņem karavīrus, kuriem profesionālā dienesta laiks, ko atlicis pildīt esošajā virsnieka dienesta pakāpē līdz šā likuma 41.pantā noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanai, nav mazāks par pieciem gadiem. Virsnieku pamatkursā uzņem karavīrus līdz 27 gadu vecumam.

(3) Pirms mācību uzsākšanas militārajās izglītības iestādēs aizsardzības ministrs vai viņa pilnvarots komandieris (priekšnieks) ar karavīru slēdz līgumu, kas noteic, ka pēc izglītības iestādes beigšanas obligāti jānodien līgumā noteiktais laiks, kas nav mazāks par pieciem gadiem.

(4) Pēc kvalifikācijas iegūšanas vai kvalifikācijas paaugstināšanas kursu beigšanas karavīram jānodien līgumā noteiktais laiks, kas nav mazāks par četrkārtu šo kursu ilgumu.

(5) Nesekmības (izņemot gadījumu, kad nesekmība iestājusies veselības traucējuma vai cita attaisnojoša iemesla dēļ), disciplīnas pārkāpumu dēļ vai pēc paša vēlēšanās no militārās izglītības iestādes atskaitīto karavīru nosūta uz iepriekšējo dienesta vietu vai atvaļina no profesionālā dienesta, un viņš atmaksā apmācībai izlietos finanšu līdzekļus Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2002., 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

19.pants. Pieņemšana profesionālajā dienestā

(1) Profesionālajā dienestā pieņem Latvijas pilsoņus vecumā no 18 gadiem.

(2) Šā panta pirmajā daļā minētās personas pieņem profesionālajā dienestā, ja tās atbilst reglamentā noteiktajām veselības stāvokļa, izglītības, profesionālās un fiziskās sagatavotības, valsts valodas zināšanu prasībām un morālajām un psiholoģiskajām īpašībām un ja šīs personas, izņemot virsniekus speciālistus, līdz šā likuma 41.pantā profesionālajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanai var dienēt ne mazāk kā piecus gadus.

(3) (Izslēgta ar 17.03.2005. likumu.)

(4) Ārvalstu bruņotajos spēkos dienējušai personai dienesta ilgums ārvalstu bruņotajos spēkos un

piešķirtā dienesta pakāpe jāpierāda dokumentāri.

(5) Nacionālo bruņoto spēku Mācību vadības pavēlniecība, veicot kandidātu rekrutēšanu un atlasī profesionālajam dienestam, ir tiesīga pieprasīt un saņemt bez maksas no Iedzīvotāju reģistra, valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām, veselības aprūpes iestādēm un citām juridiskajām personām nepieciešamo informāciju, lai noteiktu kandidātu atbilstību profesionālajam dienestam. Kandidātu atlasī profesionālajam dienestam veic aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(6) Profesionālajā dienestā pieņemtajam karavīram var noteikt pārbaudes termiņu līdz sešiem mēnešiem. Pārbaudes termiņu nenosaka karavīram, kas pārcelts citā amatā.

(7) Personai, kas agrāk nav apmācīta militārajam dienestam, pēc pieņemšanas profesionālajā dienestā jāpabeidz amatam noteiktais militārās apmācības kurss aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

20.pants. Profesionālā dienesta līgums

(1) Profesionālā dienesta līguma saturu, līguma slēgšanas un termiņa pagarināšanas kārtību nosaka aizsardzības ministrs.

(2) Aizsardzības ministrijas vārdā profesionālā dienesta līgumu ar karavīru slēdz un pagarina aizsardzības ministrs vai viņa pilnvarots komandieris (priekšnieks).

(3) Profesionālā dienesta līgumu ar karavīriem slēdz līdz šā likuma 41.pantā militārajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanai vai uz laiku, kas nav īsāks par pieciem gadiem.

(4) Pēc līguma termiņa beigšanās to, pusēm vienojoties, var pagarināt katru reizi uz šā panta trešajā daļā noteikto laiku, bet ne ilgāk kā līdz aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanai.

(5) Līgumu var izbeigt pirms termiņa šā likuma 43.pantā noteiktajos gadījumos.

(6) Šā panta trešajā daļā minētie termiņi nav attiecināmi uz profesionālā dienesta līgumiem, ko aizsardzības ministrs slēdz ar personām, kuras pieņem profesionālajā dienestā, lai nodrošinātu Nacionālo bruņoto spēku formējumu dalību starptautiskajā operācijā. Šajā gadījumā aizsardzības ministrs slēdz līgumu uz starptautiskās operācijas laiku, bet ne ilgāk kā uz vienu gadu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

IV nodaļa

Iecelšana amatā un atbrīvošana no amata, pārvietošana un komandējumi

21.pants. Amatā iecelšanas vispārīgie noteikumi

(1) Profesionālā dienesta karavīru iecel amatā pēc profesionālā dienesta līguma noslēgšanas vai atbilstoši atestācijas rezultātiem.

(2) Šā likuma 19.panta septītajā daļā minēto karavīru ieskaita vienības personālsastāvā un uz militārās apmācības laiku iecel par amata pagaidu izpildītāju.

(3) Karavīram var uzdot pildīt prombūtnē esoša vai atstādināta karavīra amata pienākumus vai vakantu amatu uz laiku līdz sešiem mēnešiem. Tiesības uzdot karavīram amata pagaidu izpildi ir vienības komandierim (priekšniekam) vai augstākam komandierim (priekšniekam).

(3¹) Valsts aizsardzības interesēs karavīram var uzdot pildīt akreditācijas valstī nerezidējoša aizsardzības atašeja amatu uz laiku līdz trim gadiem, saglabājot viņa esošo amatu. Karavīra atbilstību atašeja amatam nosaka Augstākā atestācijas komisija. Uzdot karavīram minētā amata izpildi ir tiesīgs aizsardzības ministrs, ievērojot Diplomātiskā un konsulārā dienesta likumā noteikto kārtību.

(4) Karavīru nedrīkst iecelt tādā amatā, kurā viņš būtu ar savu tuvāko tiešo priekšnieku radniecības attiecībās līdz trešajai pakāpei vai svainībā līdz otrajai pakāpei.

(5) Ja neparedzētu apstākļu dēļ komandieris (priekšnieks) sava amata pildīšanu pārtraucis, neieceldams amata pagaidu izpildītāju, viņa amata pildīšanu uzņemas pēc amata (dienesta pakāpes) vecākais un paziņo par to pakļautības kārtībā.

(6) Ja karavīrs ir atbrīvots no amata, bet nav iecelts citā amatā vai nav atvaļināts no dienesta, viņu uz laiku līdz jautājuma izlemšanai par turpmāko dienesta gaitu, bet ne ilgāk par diviem mēnešiem var norīkot komandiera (priekšnieka) rīcībā bez iecelšanas amatā, saglabājot iepriekšējo algu.

(7) Ja karavīram nepiešķir vai anulē speciālo atļauju pieejai valsts noslēpumam vai drošības sertifikātu darbam ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas vai Eiropas Savienības klasificēto informāciju, vai nepagarina atļaujas vai sertifikāta derīguma termiņu, karavīru nekavējoties atbrīvo no amata, kura pildīšanai nepieciešama minētā atļauja vai drošības sertifikāts, un par viņa turpmāko dienesta gaitu lemj Augstākā atestācijas komisija.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

22.pants. Karavīru amatu saraksti

(1) Augstāko virsnieku dienesta pakāpēm atbilstošo amatu sarakstu apstiprina Ministru kabinets.

(2) Pārējo virsnieku, instruktoru un kareivju dienesta pakāpēm atbilstošo amatu sarakstu, kā arī vienību štatus apstiprina Nacionālo bruņoto spēku komandieris aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(3) Militāro amatu klasifikatoru apstiprina aizsardzības ministrs. Klasifikatorā katram amatam nosaka nepieciešamo izglītību un profesionālās kvalifikācijas prasības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 08.06.2006. likumu, kas stājas spēkā 04.07.2006.)

23.pants. Virsnieku iecelšana amatos

(1) Nacionālo bruņoto spēku komandieri, viņa vietnieku, štāba priekšnieku, spēku veidu komandierus un Zemessardzes komandieri amatā ieceļ un atbrīvo no amata saskaņā ar Nacionālo bruņoto spēku likumu.

(2) Pārējos augstāko virsnieku dienesta pakāpēm atbilstošos amatos, Militārās policijas komandiera, Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta komandiera un Militārās policijas komandiera amatā virsniekus ieceļ aizsardzības ministrs pēc Nacionālo bruņoto spēku komandiera ieteikuma. Aizsardzības ministrs ieceļ amatā arī tos virsniekus, kuri ir viņa tiešā pakļautībā.

(3) Pārējos virsniekus amatā ieceļ Nacionālo bruņoto spēku komandieris.

(4) Virsnieka amata kandidatūru pirms iecelšanas kādā no šā panta pirmajā un otrajā daļā minētajiem amatiem izvērtē aizsardzības ministra izveidota Augstākā atestācijas komisija.

(5) Virsnieku var iecelt par vienu dienesta pakāpi augstākā amatā un tikai izņēmuma gadījumā ar aizsardzības ministra piekrišanu — divas pakāpes augstākā amatā.

(6) *(Izslēgta ar 10.06.2004. likumu.)*

24.pants. Instruktoru un kareivju iecelšana amatos

(1) Augstāko instruktoru amatos karavīrus ieceļ spēku veida komandieris, bet tiešās pakļautības vienībās — Nacionālo bruņoto spēku komandieris.

(2) Pārējo instruktoru un kareivju sastāva amatos karavīrus ieceļ vienības komandieris (priekšnieks).

(3) Instruktoru un kareivju sastāva karavīru var iecelt par vienu dienesta pakāpi augstākā amatā un tikai izņēmuma gadījumā ar Nacionālo bruņoto spēku komandiera piekrišanu — divas pakāpes augstākā amatā.

(4) Instruktorus un kareivjus nedrīkst iecelt virsnieku amatos.

(10.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

25.pants. Karavīru profesionālā izvērtēšana un atestācija

(1) Profesionālā dienesta karavīri ir pakļauti profesionālajai izvērtēšanai un atestācijai.

(2) Profesionālā izvērtēšana ir karavīra dienesta pienākumu un uzdevumu izpildes, personisko īpašību novērtējums, un to veic karavīra tiešais komandieris (priekšnieks).

(3) Atestācijas gaitā nosaka karavīra atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām esošās un turpmākās dienesta gaitas ietvaros.

(4) Komandieris (priekšnieks) lēmumu par karavīra dienesta gaitu pamato ar karavīra atestācijas un profesionālās izvērtēšanas rezultātiem.

(5) Karavīru izvērtēšanas un atestācijas kārtību nosaka aizsardzības ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

26.pants. Karavīru pārcelšana

(1) Karavīru no vienas vienības vai iestādes uz citu vienību vai iestādi var pārcelt dienesta interesēs aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(2) Virsnieks amatā atrodas ne ilgāk kā piecus gadus. Pēc šā termiņa beigām viņu pārceļ citā amatā. Aizsardzības ministrs, ņemot vērā karavīra specialitāti vai dienesta nepieciešamību, var pagarināt virsnieka atrašanos amatā. Virsnieku speciālistu pārceļ tikai atbilstoši viņa specialitātei. Šā likuma 23.panta piektajā daļā minētos virsniekus var pārcelt rotācijas kārtībā viņu dienesta pakāpei atbilstošā amatā.

(3) Likvidējot amatu vai vienību (apakšvienību) vai to reorganizējot, karavīru pārceļ ne zemākā kā viņa dienesta pakāpei atbilstošā amatā šajā vai citā vienībā vai ar viņa piekrišanu — zemākas dienesta pakāpes amatā. Ja karavīru nav iespējams pārcelt viņa dienesta pakāpei atbilstošā amatā un pārcelšanai zemākas dienesta pakāpes amatā viņš nepiekrīt, karavīru atvaļina no aktīvā dienesta likumā noteiktajā kārtībā.

(4) Karavīru var pārcelt no augstākas dienesta pakāpes amata uz zemākas dienesta pakāpes amatu:

1) veselības stāvokļa dēļ pēc Nacionālo bruņoto spēku Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas atzinuma;

2) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*

3) ja karavīrs tiek atskaitīts no mācību iestādes nesekmības vai disciplīnas pārkāpumu dēļ.

(5) Kārtību, kādā veicama karavīru atlase mācībām vai pieredzes iegūšanai ārvalstīs, nosaka aizsardzības ministrs. Karavīru, kuru nosūta mācīties (iegūt pieredzi) uz ārvalstīm ilgāk par sešiem mēnešiem, uz mācību laiku ieskaita Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas ārvalstu militārajās mācību iestādēs apmācāmo karavīru grupā, saglabājot iepriekšējo algu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

27.pants. Karavīra pārvietošana uz civilu valsts iestādi, valsts drošības iestādi vai norīkošana uz Eiropas Savienības institūciju

(1) Valsts aizsardzības interesēs karavīru uz laiku var pārvietot uz civilu valsts iestādi, iecelot viņu valsts civildienesta ierēdņa amatā vai citā amatā un saglabājot viņam karavīra statusu. Karavīru uz civilu valsts iestādi ir tiesīgs pārvietot Nacionālo bruņoto spēku komandieris. Karavīru amatā ieceļ attiecīgās iestādes vadītājs. Ja šāda pārvietošana notikusi pēc valsts iestādes lūguma, karavīra atalgojumu nodrošina šī iestāde.

(2) Karavīru uz laiku var norīkot uz civilu Eiropas Savienības institūciju, saglabājot viņam karavīra statusu. Norīkošana notiek normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Laikā, kad karavīrs ir norīkots uz Eiropas Savienības institūciju, viņam saglabā šajā likumā paredzēto dienesta atalgojumu. Pabalstus, kompensācijas, apgādi, kā arī sociālās un citas garantijas saglabā daļā, ko neparedz attiecīgā Eiropas Savienības institūcija.

(3) Valsts aizsardzības interesēs karavīru uz laiku var pārvietot uz valsts drošības iestādi, saglabājot viņam karavīra statusu. Karavīru amatā ieceļ valsts drošības iestādes vadītājs, un karavīrs saņem tikai valsts drošības iestāžu darbību regulējošos normatīvajos aktos noteikto darba samaksu un sociālās garantijas.

(4) Laiku, kad karavīrs pilda šajā pantā paredzētā amata pienākumus, ieskaita karavīra izdienas stāžā, kuru ņem vērā, piešķirot kārtējo dienesta pakāpi.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004., 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

28.pants. Karavīru komandējumi

(1) Karavīru var sūtīt komandējumā uz noteiktu laiku tiešo dienesta pienākumu vai atsevišķa uzdevuma izpildei aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(2) Vienības komandieris (priekšnieks) ir tiesīgs sūtīt karavīru komandējumā Latvijas teritorijā, bet aizsardzības ministrs, Nacionālo bruņoto spēku komandieris — arī uz ārvalstīm.

(3) Karavīrs, kas ir nosūtīts dienesta pienākumus pildīt citas vienības komandiera (priekšnieka) rīcībā, tiek uzskatīts par piekomandētu šai vienībai.

(4) Šā panta noteikumi neattiecas uz karavīru, kas piedalās starptautiskajā operācijā.

29.pants. Karavīru atstādināšana no amata

(1) Ja pret karavīru ir ierosināta dienesta izmeklēšana vai viņš ir aizdomās turētais, apsūdzētais vai tiesājamais krimināllietā un karavīra atrašanās amatā var traucēt izmeklēšanas gaitu, viņu līdz lietas izlemšanai var atstādināt no amata. Tiesības atstādināt karavīru no amata un iecelt amata pagaidu izpildītāju ir komandierim (priekšniekam), kuram ir tiesības iecelt karavīru šajā amatā, vai augstākam komandierim (priekšniekam).

(2) Atstādinātais karavīrs nodod amata pagaidu izpildītājam visus viņa rīcībā esošos dokumentus un

valsts mantu Militārā dienesta iekārtas reglamentā noteiktajā kārtībā.

30.pants. Karavīru atbrīvošana no amata

(1) Karavīru no amata atbrīvo:

- 1) ieceļot citā amatā;
- 2) atvaļinot no aktīvā dienesta.

(2) Profesionālā dienesta karavīru, kurš pārceļas līdzī savam laulātajam — aizsardzības atašejam vai militārajam pārstāvim — uz viņa dienesta vietu ārvalstī, atbrīvo no amata, saglabājot karavīra statusu, bet nesaglabājot dienesta atalgojumu. Šādas prombūtnes laiku karavīram neieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanu. Karavīrs pēc atgriešanās Latvijā tiek iecelts viņa dienesta pakāpei atbilstošā amatā. Ja karavīrs pēc tam, kad viņa laulātais dienestu ārvalstī beidzis, neatgriežas militārajā dienestā, viņu atvaļina.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003. un 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

V nodaļa

Dienesta pakāpju piešķiršana un atņemšana

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003. likumu, kas stājas spēkā 17.07.2003.)

31.pants. Karavīru dienesta pakāpes

(1) Karavīru dienesta pakāpes iedala vispārējās un Jūras spēku dienesta pakāpēs.

(2) Karavīriem noteiktas šādas dienesta pakāpes:

- 1) kareivju sastāvam: kareivis, dižkareivis (Jūras spēkos — matrozis, dižmatrozis);
- 2) instruktoru sastāvam:
 - a) jaunākajiem instruktoriem: kaprālis,
 - b) vecākajiem instruktoriem: seržants, virsseržants (Jūras spēkos — bocmanis),
 - c) augstākajiem instruktoriem: štāba virsseržants (Jūras spēkos — štāba bocmanis), galvenais virsseržants (Jūras spēkos — galvenais bocmanis), augstākais virsseržants (Jūras spēkos — augstākais bocmanis);
- 3) *(izslēgts ar 10.06.2004. likumu);*
- 4) virsnieku sastāvam:
 - a) jaunākajiem virsniekiem: leitnants, virsleitnants, kapteinis (Jūras spēkos — kapteinleitnants),
 - b) vecākajiem virsniekiem: majors, pulkvežleitnants, pulkvedis (Jūras spēkos — komandleitnants, komandkapteinis, jūras kapteinis),
 - c) augstākajiem virsniekiem: brigādes ģenerālis, ģenerālmajors, ģenerālleitnants (Jūras spēkos — flotiles admirālis, kontradmirālis, viceadmirālis).

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

32.pants. Dienesta pakāpju piešķiršanas vispārīgie noteikumi

(1) Aktīvajā dienestā iesauktajai vai pieņemtajai personai reizē ar ieskaitīšanu vienības personālsastāvā piešķir pirmo dienesta pakāpi. Aktīvajā dienestā pieņemtajam vai iesauktajam rezerves karavīram un rezervistam saglabā jau esošo dienesta pakāpi neatkarīgi no ieņemamā amata.

(2) Dienesta pakāpes karavīriem piešķir:

1) virsnieku dienesta pakāpes — Valsts prezidents pēc aizsardzības ministra ieteikuma, ja karavīra atbilstību likumā noteiktajām prasībām ir izvērtējusi Augstākā atestācijas komisija;

2) augstāko instruktoru dienesta pakāpes — Nacionālo bruņoto spēku komandieris pēc spēku veida vai Nacionālo bruņoto spēku komandierim tieši pakļautās vienības komandiera (priekšnieka) ieteikuma;

3) pārējo instruktoru un kareivju dienesta pakāpes — vienības komandieris (priekšnieks) pēc apakšvienības komandiera ieteikuma.

(3) Karavīrs iegūst tiesības uz nākamās dienesta pakāpes piešķiršanu, ja viņš atbilst visām prasībām, kas noteiktas kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanai vispār un katrai dienesta pakāpei atsevišķi, un viņam nav nenoņemtu (nedzēstu) sodu.

(4) Karavīram kārtējās dienesta pakāpes piešķir pakāpeniski, izņemot kaprāļa un leitnanta dienesta pakāpi, kā arī šā likuma 32.¹ pantā paredzētos gadījumus.

(5) Kārtējo dienesta pakāpi karavīram piešķir:

1) pēc noteiktā laika nodienēšanas esošajā dienesta pakāpē, ja ieņemamajā amatā paredzēta augstāka dienesta pakāpe;

2) par kaujas un citiem nopelniem — izcilu varonību, drošsirdību vai panākumiem kaujas un citu uzdevumu izpildē — pirms noteiktā izdienas laika esošajā dienesta pakāpē vai citu šā likuma 33.panta pirmajā daļā noteikto prasību izpildes — kā apbalvojumu;

3) *(izslēgts ar 17.03.2005. likumu);*

4) uz valsts drošības iestādi pārvietotam karavīram — pēc noteiktā laika nodienēšanas esošajā dienesta pakāpē, ja karavīrs ieņem atbilstošu amatu valsts drošības iestādē.

(6) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004., 17.03.2005., 08.06.2006., 29.03.2007. un 20.11.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

32.¹ pants. Dienesta pakāpju piešķiršana virsniekiem speciālistiem

(1) Karavīram pēc virsnieka speciālista pamatkursa sekmīgas pabeigšanas piešķir virsleitnanta dienesta pakāpi.

(2) Karavīram, kurš ir sertificēts ārsts, pēc virsnieka speciālista pamatkursa sekmīgas pabeigšanas piešķir kapteiņa dienesta pakāpi.

(3) Jaunākajam virsniekam speciālistam, kurš ieguvis maģistra grādu tiesību zinātnēs, dienēšanas laiku kārtējās dienesta pakāpes iegūšanai samazina par vienu gadu.

(4) Virsniekiem speciālistiem miera laikā kārtējo dienesta pakāpi piešķir šādā secībā:

- 1) kapteinis — virsnieka speciālista pamatkursu vai citu tam pielīdzinātu kursu beigušam virsleitnantam pēc četrus gadus nodienēšanas virsleitnanta pakāpē;
- 2) majors — kapteinim pēc vecākā virsnieka speciālista kursa vai cita tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un piecus gadus nodienēšanas kapteiņa pakāpē;
- 3) pulkvežleitnants — vecākā virsnieka speciālista kursu vai citu tam pielīdzinātu kursu beigušam majoram pēc piecus gadus nodienēšanas majora pakāpē;
- 4) pulkvedis — pulkvežleitnantam pēc vecākā štāba virsnieka kursa vai cita tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un piecus gadus nodienēšanas pulkvežleitnanta pakāpē.

(12.06.2003. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

33.pants. Dienesta pakāpju piešķiršanas secība

(1) Karavīram miera laikā kārtējo dienesta pakāpi piešķir šādā secībā:

- 1) dižkareivis (dižmatrozis) — kareivim (matrozim) ne agrāk kā pēc triju mēnešu militārā dienesta vai kā apbalvojumu;
- 2) kaprālis — kareivim (matrozim) un dižkareivim (dižmatrozim) pēc jaunākā instruktora kursa pabeigšanas;
- 3) seržants — kaprālim pēc instruktora kursa pabeigšanas un četrus gadus nodienēšanas kaprāļa pakāpē;
- 4) virsseržants (bocmanis) — seržantam pēc vecākā instruktora kursa pabeigšanas un piecus gadus nodienēšanas seržanta pakāpē;
- 5) štāba virsseržants (štāba bocmanis) — virsseržantam (bocmanim) ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc augstākā instruktora kursa pabeigšanas un piecus gadus nodienēšanas virsseržanta (bocmaņa) pakāpē;
- 6) galvenais virsseržants (galvenais bocmanis) — augstākā instruktora kursu beigušam štāba virsseržantam (štāba bocmanim) ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc triju gadus nodienēšanas štāba virsseržanta (štāba bocmaņa) pakāpē;
- 7) augstākais virsseržants (augstākais bocmanis) — augstākā instruktora kursu beigušam galvenajam virsseržantam (galvenajam bocmanim) ar vismaz pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību pēc triju gadus nodienēšanas galvenā virsseržanta (galvenā bocmaņa) pakāpē;
- 8) leitnants — karavīram pēc virsnieku sagatavošanas militārās izglītības iestādes absolvēšanas un karavīram ar augstāko izglītību pēc virsnieka pamatkursa kursa pabeigšanas;
- 9) virsleitnants — virsnieku sagatavošanas militārās izglītības iestādē absolvējušam leitnantam vai virsnieka pamatkursu beigušam leitnantam ar augstāko izglītību pēc triju gadus nodienēšanas leitnanta pakāpē;
- 10) kapteinis (kapteinleitnants) — virsleitnantam pēc jaunākā štāba virsnieka kursa vai cita tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un četrus gadus nodienēšanas virsleitnanta pakāpē;
- 11) majors (komandleitnants) — jaunākā štāba virsnieka kursu vai citu tam pielīdzinātu kursu beigušam kapteinim (kapteinleitnantam) ar augstāko izglītību pēc piecus gadus nodienēšanas kapteiņa (kapteinleitnanta) pakāpē;

12) pulkvežleitnants (komandkapteinis) — majoram (komandleitnantam) ar augstāko izglītību pēc vecākā štāba virsnieka kursa vai cita tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un piecu gadu nodienēšanas majora (komandleitnanta) pakāpē;

13) pulkvedis (jūras kapteinis) — vecākā štāba virsnieka kursu vai citu tam pielīdzinātu kursu beigušam pulkvežleitnantam (komandkapteinim) ar augstāko izglītību pēc piecu gadu nodienēšanas pulkvežleitnanta (komandkapteiņa) pakāpē;

14) brigādes ģenerālis (flotiles admirālis) — pulkvedim (jūras kapteinim) ar augstāko izglītību pēc augstākā komandējošā sastāva kursa vai cita tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un triju gadu nodienēšanas pulkveža (jūras kapteiņa) pakāpē;

15) ģenerālmajors (kontradmirālis) — brigādes ģenerālim (flotiles admirālim) ar augstāko izglītību pēc augstākā komandējošā sastāva kursa vai tam pielīdzināta kursa pabeigšanas un triju gadu nodienēšanas brigādes ģenerāļa (flotiles admirāļa) pakāpē;

16) ģenerālleitnants (viceadmirālis) — ģenerālmajoram (kontradmirālim), ja viņš iecelts par Nacionālo bruņoto spēku komandieri.

(2) Vecāko un augstāko virsnieku dienesta pakāpes piešķir tikai tiem karavīriem, kuri prot vismaz vienu no Ziemeļatlantijas līguma organizācijas oficiālajām valodām. Valodu prasmi pārbauda aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(3) Pulkveža pakāpi un augstāku dienesta pakāpi piešķir karavīram, kas ir nodienējis vienību komandējošā sastāva amatos ne mazāk kā trīs gadus. Šī prasība neattiecas uz virsniekiem speciālistiem.

(4) Pēc ārvalstu militārās izglītības iestādes (kursu) beigšanas karavīra atbilstību attiecīgās dienesta pakāpes piešķiršanai apstiprina īpaša komisija aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(5) Militārās izglītības kursu pielīdzina šajā likumā noteiktajām militārās izglītības prasībām aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

34.pants. Dienesta pakāpes atņemšana un atjaunošana

Karavīram dienesta pakāpi atņem tad, ja viņš ir notiesāts par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu. Šādā gadījumā virsnieka dienesta pakāpi atņem Valsts prezidents, augstākā instruktora dienesta pakāpi — Nacionālo bruņoto spēku komandieris, kareivju un pārējo instruktoru dienesta pakāpi — vienības komandieris (priekšnieks), un to var atjaunot tikai saskaņā ar karavīru rehabilitējošu tiesas spriedumu.

(12.06.2003. likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

35.pants. Dienesta pakāpes piešķiršana pielīdzināšanas kārtībā

(1) Aktīvajā dienestā pieņemtajam vai iesauktajam bijušajam specializētā valsts civildienesta ierēdnim, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādes un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonai ar speciālo dienesta pakāpi, valsts drošības un prokuratūras iestādēs un ārvalsts bruņotajos spēkos dienējušam Latvijas pilsonim pielīdzināšanas kārtībā var piešķirt viņa dokumentāri pierādītajai dienesta (speciālajai) pakāpei līdzīgu un militārajai sagatavotībai atbilstošu karavīra dienesta pakāpi šajā likumā noteiktajā kārtībā, bet ne augstāku par dokumentāri pierādīto pakāpi.

(2) Karavīram, kurš pieņemts vai iesaukts aktīvajā dienestā uzreiz pēc atvaļināšanas no dienesta šā panta pirmajā daļā minētajās institūcijās un kuram pielīdzināšanas kārtībā piešķirta militārā dienesta pakāpe, izdienas stāžā, kas dod tiesības uz kārtējās militārā dienesta pakāpes piešķiršanu, ieskaita arī

šajās institūcijās attiecīgajā dienesta (speciālajā) pakāpē nodienēto laiku.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 08.06.2006. un 20.11.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

VI nodaļa Atvaļinājumi

36.pants. Atvaļinājumu veidi

(1) Profesionālā dienesta karavīram piešķir šādus atvaļinājumus:

- 1) ikgadējo atvaļinājumu;
- 2) papildatvaļinājumu;
- 3) grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu;
- 4) atvaļinājumu bērna kopšanai;
- 5) atvaļinājumu bērna tēvam.

(2) Karavīram atvaļinājumu piešķir vienības komandieris (priekšnieks).

(3) Ja ir izsludināts karastāvoklis, izņēmuma stāvoklis vai mobilizācija, šā panta pirmās daļas 1., 2., 4. un 5.punktā minētajos atvaļinājumos esošajiem karavīriem nekavējoties jāatgriežas savā vienībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.06.2006. likumu, kas stājas spēkā 04.07.2006.)

37.pants. Ikgadējais atvaļinājums

(1) Profesionālā dienesta karavīram piešķir apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu — 30 kalendāra dienas, neieskaitot svētku dienas. Lidotājiem, gaisakuģu apkalpēs dienošajiem karavīriem, kuģu apkalpēs dienošajiem jūrnikiem un sapieriem spridzinātājiem, kas reāli veic spridzināšanas darbus, piešķir 40 kalendāra dienas ilgu atvaļinājumu.

(2) Ik pēc pieciem aktīvajā dienestā nepārtraukti nodienētiem gadiem ikgadējo atvaļinājumu pagarina par trim dienām, bet ne vairāk kā par 15 dienām kopumā.

(3) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(4) Tiesības uz ikgadējo atvaļinājumu karavīram ir pēc sešu mēnešu nepārtraukta dienesta. Karavīram, kas pieņemts profesionālajā dienestā, pirmajā dienesta gadā atvaļinājumu aprēķina par laika posmu no dienas, kad viņš pieņemts profesionālajā dienestā, līdz gada beigām (par katru nodienēto mēnesi — 2,5 dienas). Izņēmuma gadījumā ikgadējo atvaļinājumu var pārcelt uz nākamo gadu, bet ne vairāk kā divus gadus pēc kārtas. Laikā, kas dod tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, neieskaita bērna kopšanas atvaļinājuma laiku.

(5) Nav atļauts ikgadējo atvaļinājumu kompensēt naudā, izņemot gadījumu, kad no profesionālā dienesta atvaļina karavīru, kas nav izmantojis ikgadējo atvaļinājumu. Kompensējot atvaļinājumu naudā, neizmaksā atvaļinājuma pabalstu, nepiešķir uzturdevu natūrā un neizmaksā tās vērtību naudā. Karavīram atvaļināšanas gadā atvaļinājuma kompensāciju aprēķina par laika posmu no gada sākuma līdz atvaļināšanas dienai (par katru nodienēto mēnesi — 2,5 dienas). Ja karavīru atvaļina no militārā dienesta šā likuma 42.panta pirmās daļas 1.punktā noteiktajā gadījumā vai izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa šā likuma 43.panta otrās daļas 2., 6. un 7.punktā noteiktajos gadījumos, ikgadējā atvaļinājuma kompensāciju aprēķina par pilnu gadu.

(6) Atkarībā no vienības uzdevumiem vai pēc karavīra lūguma ar komandiera (priekšnieka) lēmumu

ikgadējo atvaļinājumu var sadalīt daļās. Profesionālā dienesta karavīram ir tiesības uz nepārtrauktu atvaļinājumu vismaz 15 dienas gadā.

(7) Karavīru no ikgadējā atvaļinājuma var atsaukt tikai īpašu dienesta apstākļu dēļ aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(8) Karavīra pārejošas dienesta nespējas gadījumā ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pārceļ vai pagarina.

(9) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

38.pants. Papildatvaļinājumi

(1) Karavīram, kas, dienesta pienākumus pildot, guvis ievainojumu (traumu, kontūziju) vai smagu slimību, ambulatorajai ārstēšanai un atveseļošanās nolūkam piešķir apmaksātu papildatvaļinājumu uz laiku līdz sešiem mēnešiem, pamatojoties uz Nacionālo bruņoto spēku Centrālās medicīniskās ekspertīzes komisijas atzinumu.

(2) Karavīram var piešķirt apmaksātu papildatvaļinājumu uz laiku līdz 10 kalendāra dienām, ģimenes apstākļu vai citu svarīgu iemeslu dēļ.

(2¹) Karavīram var piešķirt apmaksātu papildatvaļinājumu starptautiskās operācijas laikā, ja viņa atrašanās tajā ir ilgāka par četriem mēnešiem. Papildatvaļinājums nedrīkst pārsniegt 15 kalendāra dienas, un tā laikā karavīrs saņem mēneša algu. Karavīram tiek segti ceļa izdevumi uz Latviju vai dienesta vietu ārvalstī un atpakaļ uz starptautiskās operācijas rajonu, kā arī, atrodoties ceļā, izdevumi par viesnīcu (naktsmītni), ja tādi radušies. Karavīram ceļa un viesnīcas (naktsmītnes) izdevumi tiek segti atbilstoši normatīvajam aktam par kārtību, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi.

(2²) Pēc atgriešanās no starptautiskās operācijas pastāvīgajā dienesta vietā karavīram piešķir 20 kalendāra dienas ilgu apmaksātu papildatvaļinājumu, un tā laikā karavīrs saņem mēneša algu. Papildatvaļinājumu piešķir ne vēlāk kā mēneša laikā pēc karavīra atgriešanās no starptautiskās operācijas. Laikā, kurā piešķirams papildatvaļinājums, neieskaita laiku, kas tiek pavadīts, ārstējoties no starptautiskajā operācijā gūtajiem ievainojumiem vai slimības, kā arī rehabilitācijas periodu.

(3) Profesionālā dienesta karavīram, kurš, nepārtraucot dienestu, sekmīgi mācās izglītības iestādē, iestājek sāmenu, ieskaīšu un eksāmenu kārtošanaī piešķir apmaksātu atvaļinājumu līdz 20 darba dienām gadā. Valsts eksāmena kārtošanaī vai diplomdarba izstrādāšanaī un aizstāvēšanaī papildus piešķir apmaksātu atvaļinājumu līdz 20 darba dienām.

(4) Karavīram, kurš ārstniecības iestādē nodod asinis, pēc katras šādas dienas piešķir atpūtas dienu, saglabājot atalgojumu. Pēc karavīra pieprasījuma šo dienu pievieno ikgadējam apmaksātajam atvaļinājumam.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004., 08.06.2006., 29.03.2007. un 20.12.2007. likumu, kas stājas spēkā 18.01.2008.)

39.pants. Grūtniecības un dzemdību atvaļinājums

Grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu un maternitātes pabalstu karavīram piešķir normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un par šo laiku izmaksā karavīra uzturdevas kompensāciju.

39.¹ pants. Atvaļinājums bērna tēvam

Bērna tēvam pēc viņa vēlēšanās piešķir 10 kalendāra dienas ilgu atvaļinājumu sakarā ar bērna piedzimšanu un par šo laiku izmaksā karavīra uzturdevas kompensāciju. Atvaļinājumu bērna tēvam piešķir tūlīt pēc bērna piedzimšanas, bet ne vēlāk kā divu mēnešu laikā pēc bērna piedzimšanas. Paternitātes pabalstu karavīram piešķir normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apmērā.

(08.06.2006. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 04.07.2006.)

40.pants. Atvaļinājums bērna kopšanai

Karavīram pēc viņa vēlēšanās piešķir atvaļinājumu bez dienesta atalgojuma saglabāšanas bērna kopšanai, līdz bērns ir sasniedzis pusotra gada vecumu. Karavīram katra bērna kopšanai piešķir vienu nedalītu atvaļinājumu bērna kopšanai. Karavīrs saņem bērna kopšanas pabalstu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā un apmērā. Šā atvaļinājuma laiku ieskaita karavīra izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, bet neieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz kārtējās dienesta pakāpes piešķiršanu. Ja pēc šā atvaļinājuma beigu termiņa karavīrs neatgriežas dienestā, viņu atvaļina no aktīvā dienesta.

VII nodaļa Karavīru atvaļināšana no militārā dienesta

41.pants. Maksimālais vecums militārajā dienestā

(1) Militārā dienesta pildīšanai karavīra maksimālais vecums ir:

- 1) kareivju sastāvam: profesionālajā dienestā — 45 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 55 gadi;
- 2) instruktoru sastāvam: profesionālajā dienestā — 50 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 55 gadi;
- 3) leitnantam: profesionālajā dienestā — 35 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 55 gadi;
- 4) virsleitnantam: profesionālajā dienestā — 45 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 55 gadi;
- 5) kapteinim (kapteiņleitnantam): profesionālajā dienestā — 48 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 55 gadi;
- 6) majoram (komandleitnantam): profesionālajā dienestā — 51 gads; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 60 gadi;
- 7) pulkvežleitnantam (komandkapteinim): profesionālajā dienestā — 55 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 60 gadi;
- 8) pulkvedim (jūras kapteinim): profesionālajā dienestā — 58 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 60 gadi;
- 9) augstākajiem virsniekiem: profesionālajā dienestā — 60 gadi; dienestā Nacionālo bruņoto spēku rezervē — 65 gadi.

(2) Kareivju un instruktoru sastāva profesionālā dienesta karavīru, kas ieņem svarīgas profesijas kvalificēta speciālista amatu, saskaņā ar aizsardzības ministra noteikto militāro speciālistu amatu sarakstu var atvaļināt, viņam sasniedzot 55 gadu vecumu, bet virsnieku sastāva karavīru — viņam sasniedzot 60 gadu vecumu.

(3) Atsevišķos gadījumos aizsardzības ministrs, ņemot vērā valsts aizsardzības vajadzības, karavīram, kuram nav augstāka pakāpe par pulkveža pakāpi un kurš ir sasniedzis šā panta pirmajā daļā profesionālajam dienestam noteikto maksimālo vecumu, var pagarināt profesionālo dienestu saskaņā ar terminēto profesionālā dienesta līgumu uz laiku, kas nav ilgāks par diviem gadiem. Atkārtoti pagarināt profesionālo dienestu saskaņā ar šādu līgumu aizsardzības ministrs var tikai virsniekam, kura dienesta pakāpe nav augstāka par pulkvežleitnanta pakāpi.

(4) Virsnieks, kuru amatā uz likumā noteiktu termiņu ir apstiprinājusi (ieccēlusi) Saeima, Ministru kabinets vai Aizsardzības ministrija, turpina pildīt amata pienākumus līdz pilnvaru termiņa beigām, ja vien, viņam sasniedzot šā panta pirmajā daļā paredzēto maksimālo vecumu, attiecīgajā amatā likumā noteiktajā kārtībā nav apstiprināts (iecelts) cits virsnieks.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 29.04.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

42.pants. Atvaļināšana no profesionālā dienesta

(1) Karavīru atvaļina no profesionālā dienesta:

- 1) beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam sakarā ar aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanu;
- 2) beidzoties profesionālā dienesta līguma termiņam, ja līgumu nepagarina;
- 3) izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa.

(2) Ja karavīrs ir sasniedzis militārā dienesta rezervei noteikto maksimālo vecumu vai ir atzīts par nederīgu militārajam dienestam veselības stāvokļa dēļ, vai viņam ir atņemta dienesta pakāpe, viņu atvaļina, ņemot no militārā dienesta uzskaites.

(3) Pārējos atvaļināšanas gadījumos karavīru atvaļina militārā dienesta rezervē.

(4) Mirušo, bojā gājušo vai bez vēsts pazudušo karavīru izslēdz no personālsastāva.

43.pants. Profesionālā dienesta līguma izbeigšana pirms termiņa

(1) Profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa var izbeigt katrā laikā, pusēm par to vienojoties.

(2) Profesionālā dienesta līgumu pēc vadības iniciatīvas ar karavīru pirms termiņa izbeidz, ja:

- 1) karavīrs zaudējis Latvijas pilsonību;
- 2) karavīrs atzīts par nederīgu aktīvajam dienestam veselības stāvokļa dēļ;
- 3) pārbaudes laikā noskaidrojas, ka karavīrs neatbilst dienesta prasībām;
- 4) ir atklājušies apstākļi, kas saskaņā ar likumu liedz karavīram pildīt aktīvo dienestu vai ieņemt amatu, un šos apstākļus nevar novērst;
- 5) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*
- 6) karavīra dienesta nespējas laiks slimības dēļ ir ilgāks par četriem mēnešiem (120 dienām), ja slimība vai ievainojums (trauma) nav gūti, pildot dienesta pienākumus;
- 7) likvidē vai reorganizē vienību (apakšvienību) vai samazina karavīru skaitu, ievērojot šā likuma 26.panta trešajā daļā noteikto;

8) karavīram kā disciplinārsods piemērota atvaļināšana no aktīvā dienesta;

9) ir notiesājošs tiesas spriedums.

(3) Profesionālā dienesta līgumu ar karavīru izbeidz aizsardzības ministrs vai viņa pilnvarots komandieris (priekšnieks).

(4) Ja tiesa piespriedusi karavīram par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aiz neuzmanības sodu, kas ir vieglāks par brīvības atņemšanu, aizsardzības ministrs ir tiesīgs profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa neizbeigt.

(5) Izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa šā panta otrās daļas 7.punktā minēto apstākļu dēļ, karavīru par to brīdina divus mēnešus iepriekš.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

44.pants. Atvaļināšanas kārtība

(1) Atvaļināt karavīru no aktīvā dienesta miera laikā ir tiesīgi:

1) augstāko virsnieku — Valsts prezidents;

2) vecāko virsnieku — aizsardzības ministrs;

3) jaunāko virsnieku — Nacionālo bruņoto spēku komandieris;

4) augstāko instruktoru — spēku veida komandieris, bet tiešās pakļautības vienībās — Nacionālo bruņoto spēku komandieris;

5) pārējā instruktoru sastāva un kareivju sastāva karavīru — vienības komandieris (priekšnieks).

(2) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(3) Sakarā ar notiesājošu tiesas spriedumu karavīru atvaļina no aktīvā dienesta ar dienu, kad tiesas spriedums stājas likumīgā spēkā. Karavīru, kas sprieduma spēkā stāšanās brīdī atrodas apcietinājumā, atvaļina no aktīvā dienesta ar dienu, kura spriedumā noteikta par soda izciešanas sākumu.

(4) Ja karavīru atvaļina no aktīvā dienesta sakarā ar profesionālā dienesta līguma izbeigšanu pirms termiņa, izņemot šā likuma 43.panta otrās daļas 2. un 7.punktā noteiktos gadījumus un gadījumus, kad karavīrs atvaļināts no viņa gribas neatkarīgu un nenovēršamu citu apstākļu dēļ, kurus aizsardzības ministrs atzinis par attaisnojošiem, viņš proporcionāli nenodienētajam laikam kompensē (no viņa piedzen) izdevumu daļu par viņa militāro un profesionālo sagatavošanu vai kvalifikācijas celšanu, ieskaitot arī ārvalstu izglītības iestādēs (kursos) radušos mācību izdevumus, kurus, palīdzējuma Latvijai, segusi ārvalsts. Minētajam karavīram aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā jāatlīdzina arī viņam izsniegtā aprīkojuma, ekipējuma un formas tērpa (izņemot gadījumu, kad viņu atvaļina rezervē ar tiesībām nēsāt formas tērpu) atlikusī vērtība.

(5) Bruņota konflikta, kara vai izņēmuma stāvokļa laikā un mobilizācijas gadījumā karavīru atvaļināšanu pārtrauc, izņemot gadījumu, kad karavīrs kļuvis militārajam dienestam nederīgs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

VIII nodaļa Karavīra formas tērps

45.pants. Karavīra formas tērps

(1) Karavīra formas tērpu, atšķirības zīmes un zīmotnes, kā arī to lietošanas kārtību apstiprina aizsardzības ministrs.

(2) Tikai karavīrs (atvaļināts karavīrs) ir tiesīgs valkāt karavīra formas tērpu, atšķirības zīmes un zīmotnes.

(3) Vienīgi Aizsardzības ministrijai un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem ir tiesības pasūtīt karavīra formas tērpu, atšķirības zīmju un zīmotņu izgatavošanu.

46.pants. Karavīra formas tērpa valkāšana aktīvajā dienestā

(1) Karavīrs valkā attiecīgā spēku veida (vienības) formas tērpu, atšķirības zīmes un zīmotnes un atkarībā no saņemtā uzdevuma nēsā paredzētos ieročus un uzkabi.

(2) Karavīrs no dienesta pienākumu pildīšanas brīvajā laikā var valkāt arī civilapģērbu. Vienības komandieris (priekšnieks) atļauj karavīram valkāt civilapģērbu dienesta pienākumu pildīšanas laikā, ja to prasa dienesta uzdevumi.

(3) Karavīram, atrodoties ārvalstīs, aizliegts valkāt karavīra formas tērpu, izņemot gadījumu, ja viņš ārvalstīs pilda tādus dienesta uzdevumus, kuros ir paredzēta karavīra formas tērpa valkāšana.

47.pants. Atvaļināto karavīru tiesības valkāt karavīra formas tērpu

(1) Atvaļinātam karavīram tiesības valkāt karavīra formas tērpu par nevainojamu dienestu var piešķirt amatpersona, kas ir tiesīga atvaļināt karavīru, šādos gadījumos:

1) par kaujas nopelniem un citiem nopelniem dienesta uzdevumu izpildē — neatkarīgi no izdienas stāža;

2) ja karavīrs atvaļināts invaliditātes (slimības) dēļ, kas iegūta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus;

3) ja karavīrs atvaļināts no dienesta maksimālā vecuma sasniegšanas dēļ un viņa kopējais izdienas stāžs nav mazāks par 20 gadiem.

(2) Latvijas armijas karavīriem, kuri līdz 1940.gada 21.jūlijam dienējuši Latvijas armijā, ir tiesības iegādāties par personiskajiem līdzekļiem un valkāt karavīra ikdienas formas tērpu atbilstoši viņu dienesta pakāpei un amatam aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(3) Šajā pantā minētās personas, valkājot karavīra formas tērpu, pilda attiecīgos militāros reglamentus un formas tērpa valkāšanas noteikumus, kā arī ievēro militārās pieklājības prasības.

(4) Šajā pantā minētajām personām atļauts valkāt karavīra formas tērpu valsts svētkos, atceres un atzīmējamās dienās, militāro vienību sarīkojumos un citos Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku atbalstītos pasākumos Latvijas Republikā vai ārvalstīs.

(5) Ja šajā pantā minētā persona neievēro karavīra formas tērpa valkāšanas noteikumus vai ar nepiedienīgu uzvedību kompromitē karavīra godu, aizsardzības ministrs vai viņa pilnvarots komandieris (priekšnieks) var atņemt tai šīs tiesības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

IX nodaļa Karavīru apgāde un sociālās garantijas

48.pants. Dienesta atalgojums

(1) Profesionālā dienesta karavīrs aktīvā dienesta laikā saņem Ministru kabineta noteikto dienesta atalgojumu. Dienesta atalgojumā ietilpst alga atkarībā no dienesta pakāpes un izdienas stāža, kā arī Ministru kabineta noteikumos paredzētās piemaksas.

(2) Karavīram izdienas stājā ieskaita dienesta laiku profesionālajā dienestā (līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim — aktīvajā dienestā un ierindas dienestā), obligātajā aktīvajā militārajā dienestā, Iekšlietu ministrijas sistēmas, valsts drošības un prokuratūras iestādēs amatos ar speciālajām dienesta pakāpēm un citas valsts bruņotajos spēkos nodienēto laiku, bet karavīram, kurš pieņemts aktīvajā dienestā līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim, arī 80 procentus no civilajās iestādēs nostrādātā laika.

(3) No amata atstādinātais karavīrs saņem algu un karavīra uzturdevu vai tās kompensāciju.

(4) Karavīrs par patvaļīgā prombūtnē pavadīto laiku nesaņem dienesta atalgojumu un karavīra uzturdevu vai tās kompensāciju, un šo laiku neieskaita viņa izdienas stājā. Laikā, kad karavīrs atrodas arestā, viņu nodrošina ar uzturdevu, bet viņam neizmaksā dienesta atalgojumu.

(5) Karavīrs, kurš iecelts augstākas dienesta pakāpes amatā, amata pildīšanas laikā saņem piemaksu algu starpības apmērā. Karavīrs, kurš iecelts zemākas dienesta pakāpes amatā, amata pildīšanas laikā saņem algu atbilstoši savai dienesta pakāpei.

(6) Kārtību, kādā karavīram aprēķina un izmaksā šajā pantā minētās naudas izmaksas, nosaka aizsardzības ministrs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

49.pants. Karavīru apgāde

Profesionālā dienesta karavīrs militārā dienesta laikā atrodas daļējā valsts apgādībā. Katrs karavīrs dienesta laikā saņem karavīra uzturdevu vai tās kompensāciju, karavīra formas tērpu vai mantiskās apgādes kompensāciju un nepieciešamo dienesta inventāru. Apgādes nosacījumus, normas un kārtību, kādā karavīrs nodrošināms ar materiāltehniskajiem līdzekļiem, nosaka aizsardzības ministrs, bet kompensāciju apmēru un izmaksāšanas kārtību — Ministru kabinets.

(20.11.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

50.pants. Pabalsti un kompensācijas ārpus valsts dienotiem karavīriem

(1) Laikā, kad karavīrs pilda dienesta pienākumus ārpus valsts, izņemot gadījumu, kad karavīrs ir diplomātiskajā un konsulārajā dienestā vai piedalās starptautiskā operācijā, militārajās mācībās, manevros vai atrodas komandējumā, viņam papildus dienesta atalgojumam ir tiesības saņemt:

- 1) algas pabalstu par dienestu ārvalstī;
- 2) pabalstu par laulātā uzturēšanos ārvalstī;
- 3) pabalstu par bērnu uzturēšanos ārvalstī;
- 4) pabalstu mājāsaimniecības inventāra iegādei, pārceļoties uz dienesta vietu ārvalstī;
- 5) pabalstu dienesta vajadzībām izmantojamā transporta izdevumu segšanai;
- 6) kompensāciju dzīvokļa īrei, tai skaitā ar dzīvokļa īres līguma noslēgšanu saistītiem izdevumiem, un komunālajiem izdevumiem;

- 7) bērnu skolas un pirmsskolas izdevumu kompensāciju;
- 8) pilnu kompensāciju par ceļa un pārcelšanās izdevumiem, dodoties uz dienesta vietu un atgriežoties no tās;
- 9) kompensāciju par viņa paša un viņa ģimenes locekļu izdevumiem veselības apdrošināšanai un apdrošināšanai pret nelaimes gadījumiem;
- 10) pilnu kompensāciju par viņa paša un viņa ģimenes locekļu ceļa izdevumiem, vienu reizi gadā dodoties ikgadējā atvaļinājumā uz Latviju un atgriežoties dienesta vietā.

(1¹) Karavīriem, kuri nosūtīti dienestam Ziemeļatlantijas līguma organizācijas štābos, Eiropas Savienības militārajos štābos un šo organizāciju dalībvalstu daudznacionālajos štābos un kuri, pamatojoties uz iepriekšminēto organizāciju lēmumu, tiek nosūtīti uz starptautiskajām operācijām, saglabājas tiesības, kas noteiktas šā panta pirmajā daļā, izņemot tiesības uz algas pabalstu par dienestu ārvalstī. Ja karavīra ģimenes locekļi uzturas ārvalstī, no kuras karavīrs šajā pantā noteiktajā kārtībā tiek nosūtīts uz starptautisko operāciju, karavīram ir tiesības saņemt algas pabalstu par dienestu ārvalstī 50 procentu apmērā.

(2) Atkarībā no ārvalstī esošās dienesta vietas specifiskajiem apstākļiem šajā pantā noteikto pabalstu un kompensāciju apmērus un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(3) Šajā pantā minētos pabalstus neapliek ar likumos paredzētajiem nodokļiem un citiem obligātajiem maksājumiem.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

51.pants. Karavīru veselības aprūpe

(1) Profesionālā dienesta karavīram ir tiesības dienesta laikā ārstniecības iestādēs saņemt apmaksātu veselības aprūpi. Attiecīgos izdevumus sedz Aizsardzības ministrija Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(2) Profesionālā dienesta karavīrs saņem slimības pabalstu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Ja saņemtā slimības pabalsta apmērs ir mazāks par karavīra algu, viņam no dienesta atalgojuma fonda līdzekļiem kompensē šo starpību. Profesionālā dienesta karavīrs par pirmajām četrpadsmit dienesta nespējas dienām saņem slimības naudu karavīra algas apmērā proporcionāli dienesta nespējas laikam.

(3) Ja obligātā aktīvā militārā dienesta karavīru atvaļina no dienesta sakarā ar veselības stāvokļa neatbilstību aktīvajam dienestam, kam par iemeslu bijusi trauma, kas iegūta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai slimība, kuras cēlonis saistīts ar militāro dienestu, šim karavīram dienesta laikā gūto veselības traucējumu ārstēšanas un rehabilitācijas izmaksas sedz Aizsardzības ministrija Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apjomā.

(4) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 08.06.2006. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

52.pants. Karavīra apdrošināšana un kompensācijas par veselības traucējumu un karavīra nāves gadījumā

(1) Karavīrs ir pakļauts valsts obligātajai apdrošināšanai šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(2) Ja profesionālā dienesta karavīram dienesta laikā vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta noteikta invaliditāte ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) dēļ, kas iegūts dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi

(arodslimība), viņam papildus likumos noteiktajām kompensācijām un pabalstiem izmaksā vienreizēju kompensāciju:

- 1) I grupas invalīdam — 50 pēdējā mēneša karavīra algu apmērā, bet ne vairāk kā 30 000 latu;
- 2) II grupas invalīdam — 40 pēdējā mēneša karavīra algu apmērā, bet ne vairāk kā 20 000 latu;
- 3) III grupas invalīdam — 20 pēdējā mēneša karavīra algu apmērā, bet ne vairāk kā 10 000 latu.

(3) Ja obligātā militārā dienesta karavīram aktīvā dienesta laikā vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta noteikta invaliditāte ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) dēļ, kas iegūts dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), viņam katru mēnesi izmaksā kompensāciju par darbspēju zaudējumu:

- 1) I grupas invalīdam — 300 latu apmērā;
- 2) II grupas invalīdam — 200 latu apmērā;
- 3) III grupas invalīdam — 150 latu apmērā.

Ja šajā daļā minētajām personām maina invaliditātes grupu, atbilstoši no jauna noteiktajai invaliditātes grupai maināms arī noteiktais kompensācijas apmērs.

(4) Ja karavīrs dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, ir guvis veselības traucējumus, bet nav kļuvis par invalīdu, viņam izmaksā vienreizēju kompensāciju:

- 1) smaga veselības traucējuma gadījumā — pēdējā mēneša karavīra algas pieckāršā apmērā;
- 2) vidēji smaga veselības traucējuma gadījumā — pēdējā mēneša karavīra algas trīskāršā apmērā;
- 3) viegla veselības traucējuma gadījumā — pēdējā mēneša karavīra algas apmērā, bet ne mazāk kā 100 latu.

(5) Ja profesionālā dienesta karavīrs, pildot militāro dienestu, ir saslimis un pēc ārstēšanās atzīts par nederīgu turpmākajam aktīvajam dienestam un tāpēc viņš pirms dienesta (līguma) termiņa beigām jāatvaļina no profesionālā dienesta, karavīram papildus likumos noteiktajām kompensācijām un pabalstiem izmaksā vienreizēju kompensāciju pēdējā mēneša karavīra algas trīskāršā apmērā.

(6) Bojā gājušo aktīvā dienesta karavīru neatraidāmajiem mantiniekiem (Civillikuma 423.pants) izmaksā kompensāciju šādā apmērā:

- 1) ja rezerves karavīrs vai rezervists gājis bojā aktīvā dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, — 50 000 latu apmērā;
- 2) ja profesionālā dienesta karavīrs gājis bojā, Latvijas Nacionālo bruņoto spēku kontingenta sastāvā saskaņā ar starptautiskas organizācijas apstiprinātu mandātu piedaloties starptautiskajā operācijā vai piedaloties starptautiskajā operācijā, kurā dalība noteikta ar Saeimas lēmumu, vai pildot ar komandiera (priekšnieka) pavēli noteiktus uzdevumus, kas saistīti ar ieroču vai bruņojuma pielietošanu un paredz reālu apdraudējumu karavīra veselībai un dzīvībai, — karavīra pēdējā mēneša 120 algu apmērā, bet ne vairāk kā 50 000 latu;
- 3) ja profesionālā dienesta karavīrs gājis bojā, pildot dienesta pienākumus, vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta miris ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), — karavīra pēdējā mēneša 120 algu apmērā, bet ne vairāk kā 50 000 latu.

(6¹) Ja aktīvā dienesta karavīrs gājis bojā dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai gada laikā pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta miris ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), Aizsardzības ministrija sedz izdevumus par nepieciešamo medicīniskās rehabilitācijas pakalpojumu kursu viņa ģimenes locekļiem (laulātajam, bērniem un vecākiem).

(6²) Ja aktīvā dienesta karavīrs, pildot dienesta pienākumus, ir guvis ievainojumu (sakropļojumu, kontūziju) vai slimību, kuras cēlonis ir saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimību), un ārstēšanās notiek ārpus Latvijas robežām, Aizsardzības ministrija sedz viņa ģimenes locekļiem (laulātajam, bērniem un vecākiem) ceļa izdevumus uz šā karavīra ārstēšanās vietu un viesnīcas (naktsmītnes) izdevumus. Izdevumi par viesnīcu (naktsmītņi) nedrīkst pārsniegt Ministru kabineta noteiktos limitus.

(7) Ja dienesta laikā karavīrs gājis bojā vai karavīra veselības traucējums gūts viņa neuzmanības dēļ un viņš kļuvis par invalīdu, bet bojāejas vai veselības traucējuma cēlonis nav saistīts ar tiešo dienesta pienākumu pildīšanu vai viņa ļaunprātīgu vai nepiedienīgu darbību, viņam vai viņa neatraidāmajiem mantiniekiem (Civillikuma 423.pants) var izmaksāt daļu no šajā pantā noteiktās atbilstošās kompensācijas, kuras apmēru katrā atsevišķā gadījumā nosaka aizsardzības ministrs.

(8) Karavīra bojāejas vai ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) cēloņa saistību ar tiešo dienesta pienākumu pildīšanu nosaka dienesta izmeklēšanas veicējs. Karavīra ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) smaguma pakāpi nosaka ārstējošais ārsts vai Nacionālo bruņoto spēku Centrālā medicīniskās ekspertīzes komisija normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Šos lēmumus 10 dienu laikā no atzinuma izsniegšanas karavīram, viņa ģimenes locekļiem vai pēc viņa lūguma citai personai, kas pārstāv karavīra intereses, var apstrīdēt, iesniedzot aizsardzības ministram attiecīgu iesniegumu. Aizsardzības ministra lēmumu var pārsūdzēt tiesā. Dienesta laikā iegūtas slimības cēloņa saistību ar dienesta pienākumu izpildi nosaka Arodslimību un staru patoloģiju centrs.

(9) Šajā pantā minētās kompensācijas karavīram izmaksā kā šā panta pirmajā daļā minētās apdrošināšanas atlīdzību.

(10) Nelaimes gadījumu (veselības traucējumu) uzskata par nesaistītu ar dienesta pienākumu pildīšanu un kompensāciju neizmaksā, ja izmeklēšanas veicējs konstatējis, ka:

1) nelaimes gadījums noticis alkoholisko, narkotisko, toksisko, psihotropo vai citu kaitīgu vielu vai to produktu lietošanas dēļ un to nav izraisījusi minēto vielu izmantošana dienesta vajadzībām vai to neatbilstoša glabāšana un pārvietošana;

2) nāves cēlonis nav saistīts ar nelaimes gadījumu, un to apliecina tiesu medicīnas ekspertīzes atzinums;

3) izdarīta pašnāvība vai tās mēģinājums, un to apstiprina tiesībaizsardzības institūcija;

4) nelaimes gadījums noticis, karavīram izdarot noziedzīgu nodarījumu, un par to ierosināta krimināllieta, izņemot gadījumu, kad karavīru sauc pie kriminālatbildības par ceļu satiksmes noteikumu pārkāpšanu, vadot transportlīdzekli;

5) nelaimes gadījums noticis, karavīram pārkāpjot militāro reglamentu, pavēļu un citu normatīvo aktu prasības, izņemot gadījumu, kad minētie pārkāpumi izdarīti dienesta interesēs, aizstāvēt valsts vai personas īpašumu, sargājot sabiedrisko kārtību vai glābjot cilvēka dzīvību;

6) nelaimes gadījums noticis ārpus dienesta pienākumu pildīšanas laika, ja šajā laikā nav bijusi dienesta vides bīstamo vai kaitīgo faktoru iedarbība un tas nav saistīts ar valsts vai personas īpašuma

aizstāvēšanu, sabiedriskās kārtības sargāšanu, cilvēka dzīvības glābšanu vai dienesta interesēm;

7) nelaimes gadījums noticis strīda laikā un strīda cēlonis nav saistīts ar dienesta pienākumu pildīšanu.

(11) Šajā pantā noteiktā karavīra obligātā apdrošināšana un kompensāciju izmaksas kārtība nav spēkā kara laikā.

(12) Kārtību, kādā izmeklējami un uzskaitāmi nelaimes gadījumi, kas notikuši ar karavīriem dienesta laikā, nosaka Ministru kabinets.

(13) Ja karavīrs, piedaloties starptautiskajās operācijās, guvis veselības traucējumu vai slimību vai gājis bojā, šajā pantā noteiktās kompensācijas izmaksā, ņemot vērā dienesta atalgojumu, kāds karavīram bija noteikts pamatdienesta vietā Latvijā pirms nosūtīšanas starptautisko operāciju veikšanai.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004., 17.03.2005., 29.03.2007. un 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

53.pants. Sociālās garantijas un citas ar aktīvo dienestu saistītās garantijas

(1) Profesionālā dienesta karavīrs, aizejot ikgadējā atvaļinājumā, saņem atvaļinājuma pabalstu mēnešalgas apmērā.

(2) Karavīrs ik pēc pieciem profesionālā dienesta gadiem saņem vienreizēju pabalstu pēdējo triju mēnešu dienesta atalgojuma apmērā. Ja karavīru atvaļina no dienesta maksimālā vecuma vai veselības stāvokļa dēļ (invaliditāte vai slimība iegūta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus) vai vienības (apakšvienības) likvidācijas vai reorganizācijas vai karavīru skaita samazināšanas dēļ un viņam nepiedāvā citu amatu, karavīram izmaksā minētā pabalsta daļu proporcionāli nodienētajam laikam.

(3) Profesionālā dienesta karavīram izmaksā pabalstu mēneša dienesta atalgojuma apmērā vecāka, laulātā, bērna vai apgādājamā nāves gadījumā. Bērnam piedzimstot, karavīrs saņem pabalstu sešu mēnešalgu apmērā. Ja abi bērna vecāki ir karavīri vai otram bērna vecākam sakarā ar atrašanos valsts dienestā arī ir tiesības uz pabalstu bērna piedzimšanas gadījumā, pabalstu piešķir vienam no viņiem.

(4) Zaudējumi, kas nodarīti karavīra mantai viņa dienesta pienākumu izpildes dēļ, atlīdzināmi pilnā apmērā no valsts budžeta. Zaudējumu atlīdzības izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets.

(5) Ja, profesionālā dienesta karavīram dienesta interesēs mainot dzīvesvietu, viņa laulātais līdz ar pārcelšanos ir zaudējis darbu un nesaņem bezdarbnieka pabalstu, pensiju vai citus pastāvīgus ienākumus un karavīra dislokācijas vietas apvidū nav iespējams atrast citu darbu, karavīram izmaksā ikmēneša kompensāciju 10 procentu apmērā no mēnešalgas. Par jebkurām pārmaiņām, kas skar karavīra tiesības saņemt ikmēneša kompensāciju, karavīram nekavējoties jāpaziņo vienības komandierim.

(6) Ja karavīra pieņemšana profesionālajā dienestā, kā arī karavīra pārvietošana dienesta interesēs ir saistīta ar viņa dzīvesvietas maiņu, pēc pārcelšanās dienesta vietā viņam izmaksā vienreizēju pabalstu vienas mēnešalgas apmērā un 0,5 algu apmērā par katru ģimenes locekli, kas pārcēlas uz jauno dzīvesvietu kopā ar viņu.

(7) Karavīru, kas gājis bojā vai miris dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus vai ar militāro dienestu saistītu iemeslu dēļ, apbedī par valsts līdzekļiem, un viņam tiek uzstādīts pēc aizsardzības ministra apstiprināta parauga izveidots karavīra kapa piemineklis. Ja, minēto karavīru apbedījot, uzstāda citādu, nevis karavīra kapa pieminekli, Aizsardzības ministrija sedz to pieminekļa uzstādīšanas izdevumu daļu, kura atbilst karavīra kapa pieminekļa vērtībai.

(8) Profesionālā dienesta karavīram, kas, nepārtraucot dienestu, sekmīgi mācās civilajā izglītības iestādē, lai iegūtu militārā dienesta izpildei nepieciešamās speciālās zināšanas, var izmaksāt kompensāciju, lai segtu ne mazāk kā pusi no mācību gada maksas.

(9) Virsnieks, kurš augstāko izglītību ieguvis civilā izglītības iestādē bez Aizsardzības ministrijas finansiāla atbalsta, pēc virsnieka pamatapmācības pabeigšanas Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā var saņemt vienreizēju bezprocentu aizdevumu:

1) 1000 latu apmērā, ja noslēgts līgums par piecus gadus ilgu profesionālo dienestu;

2) 2000 latu apmērā, ja noslēgts līgums par profesionālo dienestu uz laiku, ne mazāku par 10 gadiem.

(9¹) *(Izslēgta ar 12.06.2009. likumu.)*

(10) Likumā paredzētās ar militāro dienestu saistītās sociālās garantijas un citas garantijas karavīram nodrošina no Aizsardzības ministrijai iedalītajiem valsts budžeta līdzekļiem.

(11) Ja tiesības uz šā panta otrajā daļā minēto pabalstu karavīram rodas laikā, kad viņš piedalās starptautiskajā operācijā, pabalstu izmaksā, ņemot vērā dienesta atalgojumu, kāds karavīram bija noteikts pamatdienesta vietā Latvijā pirms nosūtīšanas starptautiskās operācijas veikšanai.

(12) Profesionālā dienesta karavīram ir tiesības ārpus kārtas iekārtot savus bērnus pirmsskolas izglītības iestādēs.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004., 08.06.2006., 29.03.2007. un 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

54.pants. Tiesības saņemt reprezentācijas līdzekļus

(Izslēgts ar 19.12.2002. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

55.pants. Tiesības uz dzīvojamo telpu

(1) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(2) Uz militārajām mācībām iesaukto rezerves karavīru nodrošina ar dzīvojamo telpu kazarmā vai lauka apstākļos — teltī.

(3) Profesionālā dienesta karavīru, ja nepieciešams, dienesta vietā aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā apgādā ar Aizsardzības ministrijas valdījumā esošu dienesta dzīvojamo telpu.

(4) Profesionālā dienesta karavīram izmaksā kompensāciju dzīvojamās telpas īres izdevumu un komunālo maksājumu segšanai Ministru kabineta noteiktajā kārtībā un apmērā.

(5) Aizsardzības ministrijai ir tiesības piešķirto valsts budžeta līdzekļu ietvaros iegādāties vai celt dzīvojamās mājas vai atsevišķus dzīvokļus profesionālā dienesta karavīru vajadzībām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 08.06.2006. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

56.pants. Tiesības izmantot satiksmes un sakaru līdzekļus

(1) Karavīram, rezerves karavīram un rezervistam sedz izdevumus, kas viņam radušies, izmantojot sabiedrisko transportu (izņemot taksometru) dienesta pienākumu izpildes nodrošināšanai. Aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā valsts sedz karavīram arī transporta izdevumus, kas radušies, dodoties ar sabiedrisko transportu (izņemot taksometru) uz ārstēšanās un atveseļošanās vietu, un transporta izdevumus, kas karavīram un viņa ģimenes locekļiem radušies, braucot uz jaunu dienesta

vietu un dzīvesvietu dienesta interesēs.

(2) *(Izslēgta ar 29.03.2007. likumu.)*

(3) Profesionālā dienesta karavīru ar dienesta pienākumu izpildei nepieciešamajiem sakaru līdzekļiem nodrošina vienība aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

57.pants. Atvaļināšanas pabalsts

(1) Atvaļinot karavīru no aktīvā dienesta, viņam izmaksā atvaļināšanas pabalstu, ja atvaļināšana notiek:

1) aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanas dēļ, izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa veselības stāvokļa dēļ (trauma, invaliditāte vai slimība, kas iegūta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus) vai vienības (apakšvienības) likvidēšanas dēļ (reorganizēšana, karavīru skaita samazināšana), un viņam nepiedāvā citu amatu, kā arī profesionālā dienesta līguma termiņam beidzoties pirms aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanas, — pēdējā mēneša dienesta atalgojuma apmērā;

2) izbeidzot profesionālā dienesta līgumu pirms termiņa vienības (apakšvienības) likvidēšanas (reorganizēšanas, karavīru skaita samazināšanas) dēļ un karavīram atsakoties no piedāvātā amata, — pēdējo divu nedēļu karavīra algas apmērā;

3) *(izslēgts ar 18.06.2009. likumu);*

4) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu).*

(2) Atvaļinot karavīru no aktīvā dienesta citu iemeslu dēļ, viņam izmaksā tikai dienesta atalgojumu līdz atvaļināšanas dienai.

(3) Karavīram, kurš pirms atvaļināšanās no aktīvā dienesta piedalījies starptautiskajā operācijā vai ātrās reaģēšanas spēkos ārpus Latvijas Republikas teritorijas, šā panta pirmās daļas 1.punktā paredzēto atvaļināšanas pabalstu izmaksā, ņemot vērā pēdējo mēneša dienesta atalgojumu, kāds viņam bija noteikts pamatdienesta vietā Latvijā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 29.03.2007. un 18.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 16.07.2009.)

X nodaļa

Atvaļināto karavīru pienākumi un sociālās garantijas

58.pants. Atvaļināto karavīru pienākumi

(1) No profesionālā dienesta atvaļinātais karavīrs stājas militārā dienesta rezerves uzskaitē Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienībā pēc savas dzīvesvietas 10 dienu laikā pēc atvaļināšanas no profesionālā dienesta, ierodoties personiski.

(2) Šā panta pirmajā daļā noteiktie pienākumi neattiecas uz karavīru, kurš atvaļināts no profesionālā dienesta šā likuma 42.panta otrajā daļā minēto iemeslu dēļ.

(29.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

59.pants. Atvaļināto karavīru sociālās garantijas

(1) Atvaļinātajam karavīram piešķir izdienas pensiju saskaņā ar Militārpersonu izdienas pensiju likumu.

(2) Karavīrs saglabā šā likuma 51.panta pirmajā daļā paredzētās tiesības, ja viņš ir atvaļināts no aktīvā dienesta invaliditātes, ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) dēļ, kas iegūts dienesta laikā, pildot dienesta pienākumus, vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), kā arī tad, ja viņš ir atvaļināts no aktīvā dienesta sakarā ar aktīvajam dienestam noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanu un viņam ir piešķirta izdienas pensija.

(3) Maksimālā vecuma sasniegšanas dēļ no aktīvā dienesta atvaļinātu karavīru, ja viņa izdienas stāžs nav mazāks par 35 gadiem vai atvaļināšana notikusi ievainojuma (sakropļojuma) vai slimības dēļ, kas iegūta dienesta laikā, pildot dienesta pienākumu, nāves gadījumā, kas nav saistīts ar šā likuma 52.panta desmitajā daļā minētajiem apstākļiem, miera laikā apbedī par valsts līdzekļiem Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(4) Latvijas armijas karavīri, kuri līdz 1940.gada 21.jūlijam dienējuši Latvijas armijā un saņem speciālo piemaksu pie valsts pensijas Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, saglabā šā likuma 51.panta pirmajā daļā paredzētās tiesības.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. un 08.06.2006. likumu, kas stājas spēkā 04.07.2006.)

XI nodaļa

Civilpersonu darba īpatnības militārajās vienībās

(Nodaļas nosaukums ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004. likumu, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

60.pants. Militāro vienību civilpersonas

Militāro vienību civilpersonas ir:

- 1) militārie darbinieki;
- 2) civilie darbinieki.

61.pants. Militārā darbinieka darba tiesiskās attiecības

(1) Militārie darbinieki ir civilpersonas, kas uz darba līguma pamata pilda karavīru amatus, kurus vienībās (apakšvienībās) objektīvu apstākļu dēļ nav iespējams nokomplektēt ar karavīriem. Karavīru amatus, kuros var iecelt militāros darbiniekus, nosaka Nacionālo bruņoto spēku komandieris aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

(2) Ar militāro darbinieku slēdz darba līgumu uz noteiktu laiku — līdz brīdim, kad amatā iecel karavīru. Militārā darbinieka darba dienas ilgumu nosaka saskaņā ar šā likuma 12.panta trešās daļas noteikumiem. Kārtību, kādā militāro darbinieku pieņem darbā, nosaka aizsardzības ministrs.

(3) Militārais darbinieks saņem algu, kāda paredzēta attiecīgajam amatam noteiktās dienesta pakāpes karavīram karavīra dienesta pirmajā gadā, un karavīra uzturdevu vai tās kompensāciju.

(4) Orķestra militārajiem darbiniekiem ir savs formas tērps. Orķestra militārā darbinieka formas tērpu un tā valkāšanas kārtību nosaka aizsardzības ministrs.

(5) Uz militāro darbinieku attiecas šā likuma 50.pantā karavīram paredzētie pabalsti un kompensācijas, 51.panta pirmajā daļā, 53.panta pirmajā un trešajā daļā un 56.panta pirmajā daļā profesionālā dienesta karavīram paredzētās sociālās garantijas.

(6) Izbeidzoties darba līgumam sakarā ar karavīra iecelšanu amatā, militārajam darbiniekam izmaksā atlaišanas pabalstu viena mēneša vidējās izpeļņas apmērā.

(7) Ja militārā darbinieka darba līgums tiek izbeigts pirms termiņa, militārais darbinieks atlīdzina viņam izsniegtā aprīkojuma un ekipējuma atlikušo vērtību, kompensē noteiktu izdevumu daļu par

viņa profesionālo sagatavošanu un kvalifikācijas celšanu, izņemot gadījumu, kad darba līgums izbeigts vienības (apakšvienības) likvidācijas vai reorganizācijas dēļ vai militārā darbinieka slimības (invaliditātes) dēļ.

(8) Darba tiesiskās attiecības reglamentējošo normatīvo aktu noteikumi piemērojami militāro darbinieku dienestam tikai tajā daļā, kura nav regulēta šajā pantā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 10.06.2004., 17.03.2005. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

62.pants. Civilie darbinieki

(1) Civilie darbinieki ir personas, kas uz darba līguma pamata vienībās (apakšvienībās) veic noteiktu darbu (strādā) štata civilajos amatos saskaņā ar darba tiesiskās attiecības reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

(2) Civilais darbinieks saņem darba samaksu atbilstoši no budžeta finansējamo darbinieku darba samaksas noteikumiem.

XII nodaļa

Nacionālo bruņoto spēku rezerve un tās pienākumi

(Nodaļa 29.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

63.pants. Nacionālo bruņoto spēku rezerve

Nacionālo bruņoto spēku rezervē ieskaita:

1) karavīrus, kas atvaļināti no profesionālā dienesta (līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim — aktīvā dienesta un ierindas dienesta) un nav noņemti no militārā dienesta uzskaites;

2) Latvijas pilsoņus — vīriešus, kuri sasnieguši 18 gadu vecumu un ir derīgi militārajam dienestam;

3) Latvijas pilsones — sievietes, kas sasniegušas 18 gadu vecumu, ir derīgas militārajam dienestam un izsaka šādu vēlmi vai ir apguvušas speciālu militārās apmācības kursu, vai beigušas apmācību Zemessardzē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 20.11.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

64.pants. Rezerves karavīru un rezervistu reģistrācija un uzskaitē

(1) Rezerves karavīru un rezervistu reģistrāciju, uzskaiti un iesaukšanu aktīvajā dienestā veic Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienības Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(2) Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienības likumā noteikto funkciju izpildei ir tiesīgas pieprasīt un saņemt bez maksas no Iedzīvotāju reģistra, valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām, veselības aprūpes iestādēm un citām juridiskajām personām nepieciešamo informāciju par militārā dienesta uzskaitē pakļauto personu. Informācijas pieprasīšanas un izsniegšanas kārtību reglamentē Ministru kabineta noteikumi.

(3) Rezerves karavīri atrodas Nacionālo bruņoto spēku rezervē līdz šajā likumā dienestam Nacionālo bruņoto spēku rezervē noteiktā maksimālā vecuma sasniegšanai. Rezervisti atrodas Nacionālo bruņoto spēku rezervē līdz 55 gadu vecuma sasniegšanai.

65.pants. Rezerves karavīru un rezervistu pienākumi

(1) Rezerves karavīram un rezervistam ir pienākums:

1) paziņot Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienībai pēc savas dzīvesvietas par

izbraukšanu no Latvijas uz laiku, kas ilgāks par sešiem mēnešiem, kā arī par savas dzīvesvietas maiņu;

2) mobilizācijas gadījumā izpildīt Nacionālo bruņoto spēku rezerves uzskaites struktūrvienības izsniegtajā pavēstē noteikto.

(2) Rezerves karavīram ir pienākums:

1) ierasties uz militārajām mācībām pavēstē noteiktajā vietā un laikā;

2) ierasties uz medicīnisko pārbaudi pavēstē noteiktajā vietā un laikā;

3) saglabāt un pilnveidot aktīvā dienesta laikā noteiktai militārai specialitātei nepieciešamās kaujas zinības, iemaņas un sagatavotību.

66.pants. Kārtība, kādā rezerves karavīri iesaucami uz kārtējām un pārbaudes militārajām mācībām

(1) Rezerves karavīru var iesaukt uz kārtējām vai pārbaudes militārajām mācībām Nacionālo bruņoto spēku vienībās. Militāro mācību laiku, vietu un dalībnieku skaitu nosaka aizsardzības ministrs pēc Nacionālo bruņoto spēku komandiera priekšlikuma.

(2) Militāro mācību laikā rezerves karavīrs pilda aktīvo dienestu, viņam ir karavīra statuss, un mācību laiks tiek ieskaitīts viņa izdienas stāžā.

(3) Rezerves karavīru var iesaukt militārajās mācībās uz laiku:

1) virsnieku sastāva karavīru — kopumā līdz deviņiem mēnešiem, viena gada laikā — līdz 60 dienām;

2) instruktoru un kareivju sastāva karavīru — kopumā līdz sešiem mēnešiem, viena gada laikā — līdz 30 dienām.

(4) Intervāls starp kārtējām militārajām mācībām, kurās iesaista rezerves karavīru, nav mazāks par četriem gadiem.

(5) Rezerves karavīru kārtējo militāro mācību starplaikos var iesaukt uz pārbaudes mācībām līdz 10 dienām gan no darba brīvajā, gan arī darba laikā. Šo laiku ieskaita militāro mācību kopējā laikā.

(6) Militāro mācību organizēšanu, to materiāltechnisko un finansiālo nodrošinājumu, kā arī rezerves karavīra visu veidu apgādi militāro mācību laikā nosaka aizsardzības ministrs.

(7) Uz militārajām mācībām iesauktajam rezerves karavīram darba devējs piešķir atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas norīkojumā norādītajā laikā līdz 60 dienām kalendāra gadā. Militāro mācību laikā rezerves karavīram saglabā darba vietu un amatu. Uz militārajām mācībām iesauktajam rezerves karavīram par katru militāro mācību dienu izmaksā kompensāciju no Aizsardzības ministrijai piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem. Kompensācijas apmēru un izmaksas kārtību nosaka Ministru kabinets. Uz militāro mācību laiku iesauktie rezerves karavīri ir pakļauti obligātajai valsts apdrošināšanai.

(8) Rezerves karavīru uz kārtējām vai pārbaudes mācībām neiesauc:

1) veselības stāvokļa dēļ;

2) ja rezerves karavīrs ir apgādājama ģimenes loceklis vienīgais apgādnieks vai viņa apgādībā ir ne

mazāk kā divi pirmsskolas vecuma bērni;

3) ja rezerves karavīrs ir aizdomās turētais, apsūdzētais vai tiesājamais, kā arī sodīts par tīšu noziedzīgu nodarījumu;

4) ja rezerves karavīrs dienē Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs vai Ieslodzījuma vietu pārvaldē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004., 29.03.2007. un 20.11.2008. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

67.pants. Dienesta pakāpju piešķiršana rezerves karavīriem

(1) Rezerves karavīram, kas militāro mācību laikā apguvis atbilstošu mācību programmu un nokārtojis nepieciešamos pārbaudījumus, aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā atbilstoši šā likuma prasībām piešķir kārtējo dienesta pakāpi, bet ne augstāku par kapteiņa (kapteinleitnanta) dienesta pakāpi.

(2) Citas valsts bruņotajos spēkos dienējušam rezerves karavīram pielīdzināšanas kārtībā var piešķirt viņa dokumentāri pierādītajai dienesta pakāpei līdzīgu un militārajai sagatavotībai atbilstošu karavīra dienesta pakāpi šajā likumā noteiktajā kārtībā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003. un 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

68.pants. Rezerves karavīru un rezervistu noņemšana no militārā dienesta uzskaites

Rezerves karavīru un rezervistu no militārā dienesta uzskaites noņem:

- 1) ja viņš ir sasniedzis Nacionālo bruņoto spēku rezervei noteikto maksimālo vecumu;
- 2) ja viņš veselības stāvokļa dēļ atzīts par nederīgu militārajam dienestam;
- 3) pieņemot profesionālajā dienestā;
- 4) ja viņš zaudē Latvijas pilsonību;
- 5) nāves gadījumā.

XIII nodaļa Karavīru apbalvošana un atbildība

69.pants. Apbalvojumi

(1) Karavīra panākumu vai kaujas nopelnu — izcilas varonības, drošsirdības kaujas uzdevumu izpildē — atzīmēšanai, priekšzīmīgas uzvedības un centības veicināšanai ir noteikti šādi apbalvojumi:

- 1) uzslava un pateicība;
- 2) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*
- 3) *(izslēgts ar 29.03.2007. likumu);*
- 4) paaugstināšana dižkareivja (dižmatroža) pakāpē;
- 5) apliecība instruktoru un kareivju sastāva karavīram par teicamu uzvedību un centību, atvaļinot no aktīvā dienesta;

- 6) naudas balvas un citas vērtīgas balvas;
- 7) Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku godazīmes un goda raksti;
- 8) personiskais šaujamierocis vai aukstais ierocis — virsniekam;
- 9) pirmstermiņa paaugstinājums dienesta pakāpē par kaujas vai citiem nopelniem;
- 10) valsts godazīmes, medaļas un ordeņi.

(2) Karavīru apbalvošanas kārtību nosaka militārais reglaments.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 29.03.2007. likumu, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

70.pants. Karavīra atbildība

(1) Par pretiesisku rīcību karavīru sauc pie disciplinārās atbildības, administratīvās atbildības vai kriminālatbildības, no viņa piedzen atlīdzību par nodarīto materiālo zaudējumu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

(2) Karavīra saukšana pie disciplinārās atbildības neatbrīvo viņu no iespējamās kriminālatbildības un civiltiesiskās atbildības.

71.pants. Karavīra civiltiesiskās atbildības pamats un apmērs

(1) Ja karavīrs pretiesiskas, vainojamas rīcības dēļ ir nodarījis zaudējumus kādai no Nacionālo bruņoto spēku vienībām vai iestādei, kurā viņš ieņem amatu (turpmāk — juridiskā persona), karavīram ir pienākums atlīdzināt juridiskajai personai radušos zaudējumus.

(2) Ja zaudējumi juridiskajai personai nodarīti ar karavīra ļaunu nolūku vai tādas viņa pretiesiskas, vainojamas rīcības dēļ, kas nav saistīta ar militārā dienesta pildīšanu, karavīrs atbild par visiem juridiskās personas zaudējumiem.

72.pants. Pamats karavīra atbrīvošanai no civiltiesiskās atbildības

Karavīrs pilnībā vai daļēji atbrīvojams no civiltiesiskās atbildības, ja arī juridiskā persona pati, nenodrošinot pienācīgus dienesta pildīšanas apstākļus vai dienestam nepieciešamo aprīkojumu, bijusi vainīga zaudējumu nodarīšanā. Karavīra civiltiesiskās atbildības apmērs nosakāms atkarībā no lietas apstākļiem, īpaši ņemot vērā to, ciktāl pārsvarā bijusi karavīra vai juridiskās personas vaina.

73.pants. Vairāku karavīru civiltiesiskā atbildība

Ja zaudējumi juridiskajai personai radušies vairāku karavīru pretiesiskas, vainojamas rīcības dēļ, katra karavīra atbildība nosakāma atbilstoši viņa līdzdalībai zaudējumu nodarīšanā un vainas pakāpei.

74.pants. Zaudējumu atlīdzināšanas kārtība

Karavīrs var labprātīgi pilnībā vai daļēji atlīdzināt juridiskajai personai nodarītos zaudējumus. Ar juridiskās personas piekrišanu karavīrs, lai atlīdzinātu zaudējumus, var nodot tai līdzvērtīgu lietu vai izlabot bojājumu.

75.pants. Disciplinārsodi

(1) Par militārās disciplīnas pārkāpumu karavīram piemērojami šādi disciplinārsodi:

- 1) rājiens;
- 2) ārpuskārtas norīkojums;
- 3) aizliegums vai ierobežojums atstāt dienesta vietu;
- 4) stingrā uzraudzība;
- 5) arests līdz 10 diennaktīm;
- 6) brīdinājums par neatbilstību ieņemamajam amatam;
- 7) pazemināšana amatā;
- 7¹) mēneša algas samazināšana līdz 20 procentiem uz laiku, kas nav ilgāks par sešiem mēnešiem;
- 8) atvaļināšana no dienesta pirms līgumā paredzētā laika.

(2) Stingro uzraudzību un arestu nepiemēro virsniekiem un augstākajiem instruktoriem.

(3) Militārās disciplīnas pārkāpumu izmeklēšanas, izskatīšanas, disciplinārsodu uzlikšanas un izpildes kārtību nosaka Karavīru militārās disciplīnas reglaments.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2003., 10.06.2004. un 12.06.2009. likumu, kas stājas spēkā 01.07.2009.)

Pārejas noteikumi

1. Ar šā likuma spēkā stāšanos spēku zaudē:

1) likums "Par Aizsardzības spēkiem" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 46./47./48.nr.; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1994, 13., 23.nr.; 1995, 2.nr.; 1996, 14.nr.; 1997, 6., 20.nr.; 1999, 14., 24.nr.; 2001, 1.nr.);

2) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmums "Par Latvijas Republikas Aizsardzības Spēku karavīru dienesta pakāpēm un iecelšanu amatos" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1992, 1., 15./16.nr.);

3) Latvijas Republikas Augstākās padomes Prezidija lēmums "Par Latvijas Republikas karavīra zvēresta teksta un "Nolikuma par Latvijas Republikas karavīra zvēresta nodošanas kārtību" apstiprināšanu" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991, 47./48.nr.).

2. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2003.gada 31.decembrim ir spēkā šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 1996.gada 21.maija noteikumi nr.177 "Noteikumi par Nacionālo bruņoto spēku militārpersonu mantisko apgādi";

2) Ministru kabineta 1998.gada 7.aprīļa noteikumi nr.124 "Noteikumi par obligātā aktīvā militārā dienesta karavīru atalgojumu";

3) Ministru kabineta 1998.gada 21.aprīļa noteikumi nr.147 "Noteikumi par karavīru uzturdevām".

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 19.12.2002. likumu, kas stājas spēkā 01.01.2003.)

3. Ministru kabineta 1999.gada 29.jūnija noteikumi nr.241 "Noteikumi par karavīru un ierindas dienesta zemessargu atalgojuma sistēmu" ir spēkā līdz brīdim, kad stājas spēkā Ministru kabineta noteikumi, kuri jāizdod saskaņā ar šā likuma 48.pantu, bet ne ilgāk kā līdz 2003.gada 31.decembrim.

(12.06.2003. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.07.2003.)

4. Ar šā likuma spēkā stāšanās dienu Latvijas Republikas Zemessardzes ierindas zemessargi kļūst par karavīriem, bet ārrindas zemessargi — par zemessargiem. Zemessardzes zemessargu sastāvam saglabājas Zemessardzes dienesta pakāpe "zemessargs" un "vecākais zemessargs", bet Zemessardzes instruktoru un virsnieku sastāvam tiek noteiktas (piešķirtas) vispārīgās karavīru dienesta pakāpes aizsardzības ministra noteiktajā kārtībā.

5. Karavīram, kuram tiesības uz nākamo dienesta pakāpi rodas līdz 2003.gada 30.aprīlim, šo pakāpi piešķir, vadoties pēc likuma noteikumiem, kādi bija spēkā līdz 2002.gada 1.jūlijam.

6. Persona, kura, stājoties Zemessardzē, devusi zemessarga zvērestu, kļūstot par karavīru, karavīra zvērestu nedod.

7. Profesionālā dienesta karavīram, kurš sasniedzis šajā likumā aktīvajam dienestam noteikto maksimālo vecumu, aizsardzības ministrs, ja nepieciešams, sešu mēnešu laikā pēc šā likuma stāšanās spēkā var pagarināt dienesta laiku atbilstoši šā likuma prasībām, noslēdzot terminēto profesionālā dienesta līgumu.

8. Karavīru, kuram ar aizsardzības ministra pavēli dienesta laiks ir pagarināts pirms šā likuma spēkā stāšanās, līdz dienesta pagarināšanas pavēlē noteiktajam laikam nedrīkst uz šā likuma 41.panta prasību pamata atvaļināt no aktīvā dienesta sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu, ja viņš atbilst citām šā likuma prasībām. Ar šo karavīru profesionālā dienesta līgumu vairs neslēdz.

9. Šā likuma 33.pantā paredzētie dienesta pakāpju piešķiršanas nosacījumi attiecībā uz augstākās izglītības un svešvalodas prasmes nepieciešamību karavīriem, kuri ir pieņemti aktīvajā dienestā pirms šā likuma spēkā stāšanās, stājas spēkā 2004.gada 1.jūlijā.

9.¹ Šā likuma 33.panta 6.punktā paredzētie dienesta pakāpes piešķiršanas nosacījumi par attiecīgās izglītības nepieciešamību karavīriem, kuri pieņemti aktīvajā dienestā pirms šā likuma spēkā stāšanās, stājas spēkā 2006.gada 31.decembrī.

(12.06.2003. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 17.07.2003.)

9.² Līdz 2006.gada 31.decembrim uzņemšanai militārajās izglītības iestādēs tiek noteikti šādi vecuma ierobežojumi:

1) jaunāko štāba virsnieku kursā — līdz 40 gadu vecumam;

2) vecāko štāba virsnieku kursā — līdz 47 gadu vecumam.

(10.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

10. Šā likuma 53.panta piektā daļa un 54.pants stājas spēkā 2003.gada 1.martā.

11. Līdz 2003.gada 1.martam, ja atvaļināšanās no profesionālā dienesta notiek saskaņā ar šā likuma 57.panta pirmās daļas 1.punktu, atvaļināšanas pabalstu pēdējo triju mēnešalgu apmērā izmaksā karavīram, kura izdienas stāžs ir 25 un vairāk gadi, bet pēdējo divu mēnešalgu apmērā — karavīram, kura izdienas stāžs ir mazāks par 25 gadiem.

12. Šā likuma 41.panta pirmās daļas 2.punkta "b" apakšpunktā paredzētais karavīra maksimālais vecums attiecībā uz augstākajiem instruktoriem stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī. Līdz tam laikam augstākajiem instruktoriem maksimālais vecums profesionālajā dienestā ir 55 gadi.

(10.06.2004. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 13.07.2004.)

13. Šā likuma 48.panta otrajā daļā paredzētais nosacījums par obligātā aktīvā militārā dienesta laika ieskaitīšanu izdienas stāžā piemērojams no 2002.gada 1.jūlija.

(17.03.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.04.2005.)

14. Šā likuma 27.panta trešajā daļā paredzētais nosacījums par sociālajām garantijām karavīram, kurš pārvietots uz valsts drošības iestādi, stājas spēkā vienlaicīgi ar attiecīgiem grozījumiem Valsts drošības iestāžu likumā.

(17.03.2005. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 15.04.2005.)

15. Ja atvaļinātais karavīrs gada laikā pēc atvaļināšanas no obligātā aktīvā militārā dienesta miris ievainojuma (sakropļojuma, kontūzijas) vai slimības dēļ, kuras cēlonis saistīts ar militārā dienesta izpildi (arodslimība), mirušā neatraidāmajiem mantiniekiem (Civillikuma 423.pants) izmaksā kompensāciju 50 000 latu apmērā.

(29.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

16. Šā likuma 50.panta 1.¹ daļas nosacījumi piemērojami ar 2007.gada 1.janvāri.

(29.03.2007. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.05.2007.)

17. Saskaņā ar šo likumu noteikto atlīdzību (dienesta atalgojumu, naudas balvas, pabalstus u.c.) 2009.gadā nosaka atbilstoši likumam "Par valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzību 2009.gadā".

(12.12.2008. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 01.01.2009.)

18. Vienreizējo bezprocentu aizdevumu, kuru virsnieks saņēmis līdz 2009.gada 30.jūnijam, noslēdzot par to attiecīgu līgumu, atmaksā līgumā noteiktajā kārtībā.

Likums stājas spēkā 2002.gada 1.jūlijā.

Likums Saeimā pieņemts 2002.gada 30.maijā.

Valsts prezidentes vietā
Saeimas priekšsēdētājs J.Straume

Rīgā 2002.gada 18.jūnijā